

KUINKA HITAITA URHEILIJAT OVAT?

Selvitys urheilijoiden korkea-asteen opintojen etenemisestä

Jari Lämsä, Anu Korhonen,
Juho Nenonen, Timo Manninen,
Antero Puhakka, Jari Kainulainen
ja Tuulia Hokkanen

KIHUn julkaisusarja, nro 47
ISBN 978-952-5676-70-3 (pdf)

Jari Lämsä¹, Anu Korhonen², Juha Nenonen³, Timo Manninen¹, Antero Puhakka³,
Jari Kainulainen³ ja Tuulia Hokkanen⁴

KUINKA HITAITA URHEILIJAT OVAT?

Selvitys urheilijoiden korkea-asteen opintojen etenemisestä

¹ Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus

² Joensuun kaupunki/urheiluakatemia

³ Itä-Suomen yliopisto

⁴ European College of Sport Sciences (ECSS)

Kihun julkaisusarja, nro 47

Copyright © 2014 KIHU

ISBN 978-952-5676-70-3 (pdf)

Kaikki oikeudet pidätetään. Tämän julkaisun tai sen osan jäljentäminen ilman tekijän kirjallista lupaa painamalla, monistamalla, äänittämällä tai muulla tavoin on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, Jyväskylä 2014

Jyväskylä 2014

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
2 URHEILUN JA OPISKELUN YHTEENSOVITTAMINEN	7
2.1 Opintoajat korkeakoulupolitiikan polttopisteessä	8
2.2 Urheilun ja opiskelun yhdistämisen haasteet urheilijan arjessa	10
2.3 Suomalaisen kaksoisura -mallin kehitys	11
3 SELVITYKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	17
4 SELVITYKSEN TOTEUTUS.....	19
4.1 Aineiston keruu	20
4.1.1 Urheiluakatemioiden aineistot.....	20
4.1.2 Oppilaitosten rekisteriaineistot ja aineistojen yhdistäminen.....	20
4.1.3 Selvityksen muuttajat.....	21
4.2 Aineiston analysointi	22
5 SELVITYKSEN TULOKSET	24
5.1 Korkea-asteen opiskelijat urheiluakatemoissa	24
5.1.1 Muutos vuosien 2008 ja 2012 välisenä aikana.....	26
5.2 Urheilijoiden opiskelu korkea-asteella	29
5.2.1 Urheilijoiden sijoittuminen	29
5.2.2 Urheilijoiden opintojen eteneminen.....	33
5.2.3 Poissaolot opinnoista	37
6 YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET.....	39
LÄHTEET	42
LIITTEET	45

JOHDANTO

1 JOHDANTO

Opiskelun ja urheilun yhteensovittaminen, kaksoisura (dual career), on noussut 2000-luvun ilmiöksi. Urheilun ammattimaistumisen myötä panostus urheilu-uraan on aiempaa päämäärätietoisempaa ja vaativampaa. Kansainvälisten huippu-urheilijoiden elämä ja palkkiot houkuttelevat pientä osaa urheilulahjakkuuksista panostamaan ainoastaan urheilu-uraan. Toisaalta, Suomessa koulutuksella on suuri merkitys yksilön työuralle ja suurin osa nuorista urheilijoista tasapainoilee urheilun ja opiskelun välillä. Joillekin opiskelu tarjoaa antoisan vastapainon fyysiselle urheilulle, kun taas osa tuskailee kahden sektorin asettamien paineiden alla.

Suomi on ollut aktiivinen urheilijoiden kaksoisuran edistämisessä niin kansainvälisesti kuin kansallisesti. Euroopan Unionissa (EU) Suomi ja Ruotsi vaikuttivat vahvasti kaksoisuran tukemisen puolesta Euroopan liikuntakasvatus – teema vuoteen 2004 liittyen. Myöhemmin kaksoisurasta on tullut yksi vahvimista EU:n urheilupoliittisista tukialueista. Kansallisesti Suomessa on edistetty urheilijoiden opiskelua 1980-luvulta lähtien. Alun perin toiselle asteelle rakennettu urheiluoppilaitosjärjestelmä on laajentunut urheiluakatemiaverkostoksi, jonka tavoitteena on mahdollistaa urheilun ja opiskelun yhdistäminen perusasteelta aina korkea-asteelle saakka. Kansainvälisesti Suomea pidetään edelläkävijänä juuri urheilijoiden joustavien opiskelumahdollisuuksien kehittäjänä.

Kaksoisuran edistäminen kohtaa myös haasteita. Suomessa keskustelua on viime vuosina käyty korkea-asteen pitkiksi koetuista opiskeluaajoista. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vastikään uusitut rahoitusmallit painottavat suoritettujen tutkintojen ja opintopisteiden määrien seurantaa. Myös opiskelijoiden opintorahan myöntämisperusteita on kiristetty useasti.

Tässä selvityksessä tarkastellaan korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden opintoja ja opintojen etene- mistä. Selvityksen avulla tuotetaan tarpeellista lisätietoa oppilaitosten tehokkuutta ja urheilijoiden kaksoisura -mallin kehittämistä koskevaan keskusteluun. Vastaavanlaisia tarkasteluja on aiemmin tehty ainoastaan toisen asteen urheilijaopiskelijoista.

Selvitys on toteutettu Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen, Itä-Suomen Yliopiston sekä Joensuun urheiluakatemian yhteistyönä. Selvitys on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää sektoritutkimusrahoitusta. Tämä raportti koostuu viidestä luvusta. Aluksi tarkastellaan urheilun ja opiskelun yhteensovittamista Suomessa. Tämän jälkeen esitetään selvityksen tavoitteet sekä toteutuksen eri vaiheet. Tuloksia tarkastellaan sekä koko tutkimusjoukon (n=1085) että vuosien 2008 ja 2012 tilanteista. Lopuksi vedetään tulokset yhteen ja tehdään kehitysehdotuksia urheilijoiden opiskelujen seurannan kehittämiseksi.

URHEILUN JA

OPIKSELUN

YHTEENSOVITTAMINEN

2 URHEILUN JA OPISKELUN YHTEENSOVITTAMINEN

Kuinka hitaita urheilijat ovat -selvityksen tavoitteena on kartoittaa korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden opintojen etenemistä. Tässä luvussa asemoidaan urheilijoiden korkea-asteella opiskelua Kuvion 1. mukaisesti. Ensimmäiseksi tiivistetään suomalaista koulutuspoliittista keskustelua etenkin korkea-asteen opintoaikojen suhteen. Toiseksi tehdään lyhyt katsaus urheilun ja opiskelun yhteensovittamisen haasteisiin urheilijoiden arjessa ja kolmanneksi käydään läpi suomalaisen kaksoisura -mallin kehitys urheiluoppilaitoksista urheiluakatemioidiin.

KUVIO 1. Urheilun ja opiskelun yhdistämisen viitekehys korkea-asteella Suomessa.

Urheilun ja opiskelun yhdistäminen on nähty monissa EU:n maissa entistä tärkeämmäksi kehittämisen kohteeksi. Kaksoisura, eli huippu-urheilun ja koulutuksen yhdistäminen on noussut myös EU:n strategiseksi valinnaksi urheilussa. Taustalla voidaan nähdä urheilun voimakas kaupallistuminen ja ammatti- maistuminen. Huippu-urheilussa eri maiden nuoret kohtaavat intensiivisen urheilun ja opiskelun yhdistämisen haasteita (ks. Conzelmann & Nagel 2003; Capranica & Millard-Stafford 2011). Haasteet voivat johtaa esimerkiksi urheilusta luopumiseen (dropout) tai opiskelun laiminlyöntiin (ks. Conzelmann & Nagel 2003; European Commission 2004). Kaksoisura-ratkaisuilla on pyritty takaamaan molempien urien menestyksellisen hoitaminen ja välttämään tilanteita, joissa huipulle pyrkivä urheilija joutuu valitsemaan joko urheilun tai opiskelun. Tiedetään, että koulutus antaa mahdollisuuksia ja helpottaa urheilijoiden integroitumista työelämään urheilu-uran päätyttyä, mutta urheilijalle koulutuksen merkitys realisoituu usein vasta urheilu-uran päätyttyä. (ks. Eu Expert Group 2012; European Commission 2004)

Urheilun merkittävä rooli koulutuksen kentällä sekä sen mukanaan tuomat haasteet ja hyödyt ovat saaneet Euroopan komission tukemaan urheilun ja opiskelun yhdistämistä. Komissio tukee aiheeseen liittyvää tutkimusta sekä on luonut urheilun ja opiskelun yhdistämisen suuntaviivat 'Eu Guidelines on Dual Careers of Athletes - Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport'. (Eu Expert Group 2012; Euroopan komissio 2007; European Commission 2004.)

Urheilun ja opiskelun yhdistäminen tutkimusalueena on suhteellisen nuori, mutta tutkimuksia siitä löytyy kohtuullisen paljon. Suomessa on tehty opinnäytteitä korkeakouluopintojen ja urheilun yhdistämisestä (mm. Gröhn & Riihivuori 2008; Jokinen 2008) sekä toisen asteen ja urheilun yhdistämisestä (ks. Turpeinen 2012). Myös maiden välistä vertailua (ks. Metsä-Tokila 2001a; Yrjölä 2011) sekä kansainvälistä tutkimusta urheilijoiden kaksoisurista on 2000-luvulla tehty runsaasti (mm. Aquilina 2013; Aquilina & Henry 2010; Borggreffe & Cachay 2012; Henry 2010; Riksidrottsförbundet 2006; Stambulova, Engström, Franck & Linnér 2013.)

2.1 Opintoajat korkeakoulupolitiikan polttopisteessä

Suomalaisen koulutuspolitiikan tavoitteena on tarjota jokaiselle kansalaiselle tasa-arvoiset mahdollisuudet saada koulutusta iästä, asuinpaikasta, varallisuudesta tai sukupuolesta riippumatta (Kivinen 2006, 206). Tämä tarkoittaa mm. sitä, että jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen, korkeakoulussa eri peritää lukukausimaksuja sekä sitä, että valtion opintotuki turvaa toisen ja korkea-asteen opiskelijoiden perustoimeentuloa. Suomalainen koulutusjärjestelmä on syntynyt pitkälti hyvinvointivaltion kasvun ja useiden uudistusten myötä. 2010-luvulla suomalainen koulutuspolitiikka on jälleen uudistusten edessä, kun julkisen sektorin resursseja leikataan ja samalla kansainväliset vaikutteet vaativat tehokkuutta koulutukseen.

Tehokkuusvaatimukset tarkoittavat, että nuorten on hallittava mahdollisimman paljon tieto-taitoa, jotta voi luoda menestyvän ja pitkäkestoisen työuran. Tämä tieto-taito tulisi pääosin hankkia korkea-asteen oppilaitoksessa yhä nopeammin ja pienemmillä resursseilla. Lisäksi esillä on ollut näkökulma, että nuoret aloittavat opinnot liian myöhään. Opiskelujen myöhemmästä aloittamisesta ja niiden pitkittymisestä johtuen työelämään integroituminen tapahtuu myöhemmällä iällä, mikä ei vastaa ihannetta nuorista ja nopeasti opintonsa suorittavista opiskelijoista. (Kivinen & Nurmi 2011; Työllistystyöryhmän loppuraportti 2003). Korkeakoulututkinon suorittamista on jo pitkään pyritty nopeuttamaan lähinnä kiinnittämällä huomiota henkilökohtaiseen opintojen ohjaukseen ja opintoaikojen rajallisuuteen (Laki yliopistolain muuttamisesta 2005).

Myös oppilaitosten taloudelliset haasteet ovat värittäneet suomalaista korkeakoulupolitiikkaa. Kuten kaikkia valtion menoja myös korkeakoulujen määrärahoja on jouduttu leikkaamaan. Yliopistojen uusi rahoitusmalli astui voimaan vuoden 2013 alusta. Mallissa painotetaan laatua, vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja kansainvälistymistä. Siinä korkeakoulujen perusrahoituksesta 75 % jaetaan toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 25 % koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Rahoitusta yliopistoille myönnetään etenkin "tutkintojen ja opintopisteiden suorittamisesta sekä tieteellisten julkaisujen ja kilpaillun tutkimusrahoituksen perusteella" (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Marraskuussa 2013 tehdyn kyselyn mukaan noin joka kolmas suomalainen ilmoitti kannattavansa opintoajan lyhentämistä opintotukioikeutta rajaamalla (Taloussanomien 2013). Toisaalta Työ- ja elinkeinoministeriön tutkimus vuonna 2012 paljasti, että työssäkäynti opiskelun ohella on luonnollisesti opintoja

hidastava tekijä, mutta sen voi nähdä myös valmistumisen jälkeistä työllistymistä nopeuttavana tekijänä. Jälkimmäiseen seikkaan viitaten kyseinen tutkimus ei kannattanut opintoaikojen lyhentämistä. Opiskelua hidastavina tekijöinä nähtiin työnteon ohella myös heikko opinto-ohjaus, opiskelumotivaation puute ja väärällä alalla opiskelu. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

Tilastotietojen mukaan korkea-asteen opiskelutahti on tiivistynyt. Vuonna 2011 yliopistoista valmistuneista 49 prosenttia sai koulutuksen päätökseen viidessä ja puolessa vuodessa. Ylemmstä (maisterin tutkinto) korkeakoulututkinnosta valmistui 21 prosenttia ja alemmasta (kandidaatin tutkinto) korkeakoulututkinnosta 28 prosenttia. Samalla yliopistokoulutuksen suorittaminen on nopeutunut 2 prosenttiyksikköä vuodesta 2010. Muilla koulutussektoreilla parannus on ollut prosenttiyksikön luokkaa. Opin-
tojen pituus vaihtelee selkeästi opintoalojen välillä. Kulttuurialan opiskelijat yliopistoissa ja sosiaali-,
terveys- ja liikunta-alan opiskelijat ammattikorkeakouluissa suorittavat nopeimmin tutkintonsa. Luon-
nontieteiden opiskelijat yliopistoissa ja tekniikan ja liikenteen alojen opiskelijat ammattikorkeakouluis-
sa valmistuvat hitaimmin. Naiset valmistuvat pääosin miehiä nopeammin kaikilla koulutussektoreilla.
Korkeakouluopinnoissa erot ovat suuremmat kuin toisen asteen koulutusasteella. Keskimäärin noin
kolme neljästä suorittaa aloittamansa korkeakoulututkinnon. Opiskelijoista noin 82 prosenttia suoritti
yliopistotutkinnon ja ammattikorkeakoulusta valmistui noin 73 prosenttia 16 vuoden tarkastelujakson
aikana. Korkeakouluopinnot kokonaan keskeyttäneitä, ja ei tutkintoon johtavaa koulutusta jatkaneita, oli
yliopistoissa noin 5,5 prosenttia ja ammattikorkeakouluissa noin 6,6 prosenttia lukuvuonna 2010-2011.
(Suomen virallinen tilasto 2011a; Suomen virallinen tilasto 2011b.)

Nopea valmistuminen on paljon opiskelijasta itsestään kiinni. Yleisesti paremmin opinnoissaan menesty-
neet suorittivat myös tutkinnon nopeammin (Merenluoto 2003; Tuominen, Rautopuro & Puhakka 2013).
Opintomenestyksen ohella nopeaan valmistumiseen vaikuttavat eri muuttujat, kuten vanhempien kou-
lutustaso, vanhempien tuki, aikaisempi koulumenestys ja oma päättäväisyys. Suurin osa nopeasti val-
mistuneista on valmistuessaan 24–25-vuotiaita ja he ovat menestyneet aiemmissä opinnoissaan hyvin.
Nopeasti valmistuneiden perheet ovat kohtuullisen hyvin koulutettuja ja he saavat sekä henkistä että
taloudellista tukea vanhemmiltaan. Merenluodon (2003) tutkimuksessa nopeimpia tutkinnon suoritta-
jia olivat ylemmällä korkeakouluasteella terveystieteilijät ja kasvatustieteilijät, kun taas hitaimmin tut-
kinnon suorittivat lääketieteilijät ja humanistit (Merenluoto 2003). Myös Tuominen ym. (2013) löysivät
tilastollisesti merkittäviä eroja valmistumisnopeudesta tiedekuntien välillä. Heidän tutkimus tuki myös
naisten nopeampaa valmistumista miehiin verrattuna.

Tuominen ym. (2013) jakoi tutkimuksessaan opiskeluajan kolmeen luokkaan opiskelunopeuden perus-
teella. Jaottelusta ilmeni, että opintojen kesto oli niin sanotuilla professiomaistereilla lyhyempi kuin
generalisteilla (ts. koulutus ei anna erityistä kelpoisuutta, esim. opettajankelpoisuutta) ja molemmissa
ryhmissä hitaasti opiskelleet suorittivat enemmän opintoviikkoja kuin nopeasti tutkinnon suorittaneet.
Työkokemusta oli kertynyt noin puolelle tutkimukseen osallistuneista. Mediaaniarvo työkokemukselle oli
seitsemän kuukautta. Hitaasti valmistuneilla työkokemusta oli enemmän: professiomaistereilla noin 10
kuukautta ja generalisteilla noin vuosi. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että työnteke todennä-
köisesti hidastaa opinnoista suoriutumista. (Tuominen, Rautopuro & Puhakka 2013.)

Korkea-asteelta valmistuneiden työllistymistä värittää moni seikka. Työmarkkinoilla vallitsee kysynnän ja
tarjonnan laki. Opiskelupaikkojen lukumäärien täydellinen tarjonta on hankalaa ja tasapainoa eri alojen
ja opiskelijoiden välillä etsitään jatkuvasti. Asiantuntijat ovat todenneet tarjonnan olevan kysyntää suu-

rempaa. Kuitenkin useimmiten korkeakouluista valmistuneet ovat löytäneet oman alansa töitä tai vähintäänkin töitä, jotka ovat vastanneet heidän osaamistaan. Lisäksi on otettava huomioon, että opiskelun ja työnteon siirtymävaihe on tänä päivänä pidempi kuin ennen. Opiskelun loppumisen ja työnteon alkamisen raja on hämärtynyt. Yleistä on tehdä opintojen ohella töitä. Samaan aikaan opinnot ovat monimuotoistuneet ja opiskelujen kesto on kasvanut entisestään verrattaessa aikaisempiin vuosikymmeniin. Opintoaikoja pidentävänä tekijänä voidaan nähdä myös osaamisen puskuroiminen, mikä tarkoittaa opintojen jatkamista sivuaineella ja/tai jatko-opinnoilla. Opiskelijalla on ratkaisun taustalla osaamisensa suojeleminen ja sopivan työllisyystilanteen avautumisen odottaminen. Puskuroiminen vähenee, kun työmarkkinat ovat voimissaan. Vastaavasti se lisääntyy silloin, kun työpaikkoja on vähän tarjolla ja tulevaisuus on epävarma. Kaiken kaikkiaan korkeakoulututkinto on aina nähty hyvänä investointina taloudellisesta näkökulmasta ja tämä tuskin on muuttumassa lähivuosina. (Lindberg 2008.)

Ristiriitaista on, että rekrytoijat työmarkkinoilta suhtautuivat epäluuloisesti niin pitkään yliopistossa opiskelleisiin kuin myös nopeasti valmistuneisiin (Korhonen 2004). Kivinen ja Nurmi (2011) tarkastelivat miten valmistumisikä vaikuttaa työllistymiseen Euroopan eri maissa. Tutkimus haastoi ennakoidun käsityksen, että työssäkäynti hidastaisi valmistumista. Toki työssäkäynti nähtiin opiskelua hidastavana tekijänä, mutta keskimäärin se pidensi valmistumista vain kahdeksalla kuukaudella. Työssä käyneet opiskelijat integroituivat työelämään nopeammin kuin opiskelijat, jotka valmistautuivat nopeammin astuen työelämään ilman kallisarvoista työkokemusta. Tutkimuksen mukaan ei ole selvää, että työssäkäynnin vähentäminen opiskelun ohella lyhentäisi opiskeluaikaa. Tutkimus ei myöskään tue ajatusta, että työura olisi tuottavampi, mikäli se aloitetaan nuorempaan. Erot maiden välillä olivat huomattavat. Esimerkiksi Belgiassa painotettiin nopeaa ja tehokasta opiskelua, mitä seurasi usein uusi ammatillinen kouluttaminen valmistumisen jälkeen ennen työelämään astumista. Suomessa on vallalla niin kutsuttu hidas koulutusmalli, jossa opiskelijat valmistuvat kohtuullisen vanhoina, mutta valmistuneilla on tilillään työkokemusta, mikä edesauttaa nopeaa integroitumista työelämään, jopa ennen valmistumista. (Kivinen & Nurmi 2011.)

2.2 Urheilun ja opiskelun yhdistämisen haasteet urheilijan arjessa

Tässä selvityksessä urheilun ja opiskelun yhdistämisestä tarkastellaan korkea-asteella, mikä tarkoittaa aikuisvaiheen kilpa- ja huippu-urheilua. Toisen asteen opintomahdollisuudet ovat urheiluoppilaitosjärjestelmän johdosta vakaalla pohjalla, mutta urheilun ja opiskelun yhdistämisen ongelmat näyttävät lisääntyvän urheilijan edetessä koulutusurallaan (URA-työryhmä 1999; Metsä-Tokila 2001b). Urheilijoille ongelmia aiheuttavat mm. poissaolot koulutuksesta, ajan puute, kokonaiskuormitus, tiedon ja ohjauksen puute, urheilulajien erityisvaatimukset esim. joukkuesidonnaisuus sekä opintojen rahoitus (URA-työryhmä 1999).

Nuoren urheilijan tarvitsee harjoitella noin 20–30 tuntia viikossa päästäkseen huipulle. Usein päivään sisältyy kaksi harjoitusta; toinen aamulla ja toinen illalla. Urheiluun käytetyn ajan lisäksi kokonaisrasitusta lisää opiskeluun käytetty aika. (Guidotti, Minganti, Cortis, Piacentini, Tessitore & Capranica 2013, 51.) Ajankäytön ongelmat ja siitä seuraava kokonaisrasituksen kasvu korostuvat erityisesti korkea-asteella. Kilpakauden ajoittuminen lukukauden kanssa päällekkäin lisää ongelmia. Kesälajien urheilijoilla kilpailukausi ajoittuu suurimmaksi osaksi ajankohtaan, jolloin opiskelusta voi pitää vapaata. Talvilajeissa puolestaan kilpailukausi osuu keskellä lukukautta. Joukkuelajeissa kilpailukausi kestää melkein koko lukukauden. Urheilija kohtaakin helposti ajankäytön suunnittelun ongelmia ja ”ajan puutetta”. Opinnot saattavat pitkittyä ja jopa keskeytyä. Opintomenestyksen puutteen vuoksi urheilijoiden taloudellinen tukijärjestel-

mä pettää. Taloudellisen tuen katkeaminen on realismia osalla urheilijoista, sillä he eivät selviydy opinnoistaan vaadituissa määrärajoissa. (Metsä-Tokila 2001b; URA-työryhmä 1999; ks. lisäksi Kärmeniemi, Lämsä & Savolainen 2013.)

Joukkueurheilu ja yksilöurheilu eroavat urheilun ja opiskelun yhdistämisen suhteen. Joukkuelajeissa urheilijoiden opiskelua rajoittavat joukkueiden kiinteät ja kaikkia pelaajia sitovat aikataulut, kuten joukkueen harjoitusajat. (URA työryhmä 1999.) Yksilöurheilussa harjoitusaikoja on yksinkertaisempi sopia valmentajan kanssa ja opiskelun vaatimukset huomioiden.

Urheilijoille haasteita aiheuttavat päivittäisharjoittelun lisäksi kilpailumatkat sekä harjoitusleirit. Näistä aiheutuu urheilijoille poissaoloja. Urheilijat tarvitsevatkin oppilaitoksilta ja opettajilta joustavia opintoratkaisuja, jotta opiskelu ei katkea kilpailu- ja harjoitusmatkojen aikana. (URA työryhmä 1999.)

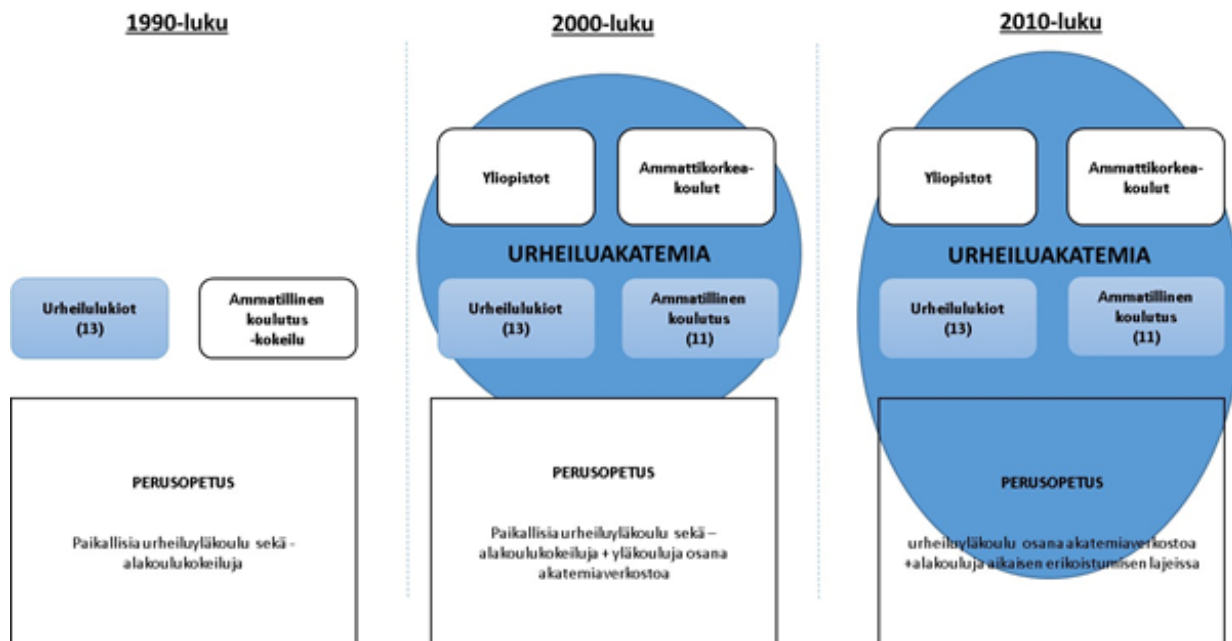
Suomessa kaksoisura pyritään takaamaan joustavin opintoratkaisuin. Urheilijoille tärkeää on opintojen suunnittelu ja tähän saatava tuki. Ideaaltilanteessa urheilun ja opiskelun yhdistämisessä huomioidaan pitkän aikajänteen suunnittelu ja urheilu-uran vaikutukset kokonaisopiskeluaikaan. Korkeakouluissa avuksi on kaksoisuraan koskeviin erityiskysymyksiin perehtynyt opintokoordinaattori. Myös hyvä vuorovaikutus ja yhteistyö ovat tärkeitä. Urheilijoiden valmentajien ja lähipiirin on hyvä olla tietoisia urheilijan opiskelusta, tarvittaessa lähipiiri voi olla mukana kokonaisuuden suunnittelussa. Urheilijoilta saadaan käytännön kokemuksia, jotka ovat ratkaisevassa asemassa toimintaa kehitettäessä. (Huippu-urheilun muutosryhmä 2012; Suomen Olympiakomitea 2013b, 13–14.). Korkea-asteella myös urheilijoiden oma vastuu korostuu urheilun ja opiskelun yhdistämisessä. Opiskelija pystyy vaikuttamaan opintoihinsa suunnittelemalla ajankäyttöään urheilun ehdoilla. Joustavat opiskeluaajat tukevat tätä. (Korhonen, Metsälä, Tikkanen, Hurri & Tirri 2013, 15–20.)

Urheilijoiden Suomessa suosimia aloja yliopistossa ovat olleet liikunta-ala ja lääketiede, teknillistieteet sekä yhteiskunta-, oikeus- ja kauppatieteet. Opintojen joustavuus yliopistoissa on urheilijoille avuksi. Esimerkiksi yhteiskuntatieteissä, kauppatieteissä, oikeustieteessä ja teknillisillä aloilla opiskelu on yleensä joustavaa. Puolestaan ammattikorkeakouluissa opiskelu on käytännönläheistä. Ammattikorkeakoulussa urheilijoiden suosiossa ovat olleet liiketalous, tekniikka sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. (Korhonen, Metsälä, Tikkanen, Hurri & Tirri 2013, 15–17.)

2.3 Suomalaisen kaksoisura -mallin kehitys

Eurooppalaisessa tarkastelussa on erotettu neljä erilaista valtion suhtautumista urheilun ja opiskelun yhdistämiseen korkea-asteella: 1) Valtiokeskeinen järjestelmä, jossa huippu-urheilijoiden asema turvataan lainsäädännöllä. 2) Valtion tukema järjestelmä, jossa huippu-urheilijoille mahdollistetaan erityisjärjestelyjä. 3) Järjestelmä, jossa urheilujärjestöt toimivat urheilijoiden etujen ajajina sekä 4) ”Laisser-faire” -järjestelmä, jossa urheilijoiden asemaa ei turvata minkäänlaisilla virallisilla rakenteilla. (Amara, Aquilina, Henry & PMP Consultants 2004).

Suomalainen malli urheilun ja opiskelun yhdistämiseksi sijoittuu lähimmäksi valtion tukemaa järjestelmää. Suomessa toisen asteen oppilaitoksille on annettu urheiluun liittyviä erityistehtäviä ja muilla koulutustasoilla lainsäädäntö mahdollistaa urheilijoiden tarvitsemia joustoja. Valtio myös tukee huippu-urheilijoita urheilija-apurahoilla sekä rahoittamalla URA-säätiötä. Päävastuun urheilun ja opiskelun yhdistämisestä kantavat kuitenkin urheilijat itse sekä paikalliset toimijat. Kaksoisuran suomalaisen mallin kehitys voidaan tiivistää kolmivaiheiseksi. (Kuvio 2.)

KUVIO 2. Suomalaisen urheilun ja opiskelun yhdistämisen malli ja sen kehitysvaiheet.

Suomalaisen mallin ensimmäisiä askelia otettiin 1960- ja 1970-luvuilla, jolloin ryhdyttiin suunnittelemaan urheilun ja opiskelun yhdistäviä oppilaitoksia. Toimintaa innoittivat urheilujärjestöjen aktiivisuus ja huoli urheilijoiden opintojen suorittamisesta, muiden maiden kokemukset sekä suomalaisen valmennusjärjestelmän kehittäminen ja ulottaminen yhä nuorempiin urheilijoihin. Lukioiden kehittäminen kurssimuotoisiksi ja lopulta luokattomiksi avasi osaltaan tietä urheilulukioiden syntyyn. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2013a; 2013b.)

Opiskelun ja urheilun valtakunnallinen kehittäminen käynnistyi kokeiluna vuonna 1986. Kokeilu virallistui ja vakinaistui vuonna 1994, kun ministeriö myönsi urheilijakoulutuksen erityisen tehtävän 12 lukiolle. Vuonna 2001 vakinaistettiin urheilijoiden ammatillisen koulutuksen erityistehtävä 11 ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Näiden toimien jälkeen Suomeen syntyi toisen asteen kattava valtakunnallinen urheiluoppilaitosjärjestelmä. Virallisten urheiluoppilaitosten lisäksi toiselle asteelle kehittyi kymmeniä paikallisesti perustettuja urheilupainotteisia oppilaitoksia, joissa urheilijoiden opiskelun ja valmentautumisen yhteen sovittaminen huomioitiin, mutta toimintaa pyritettiin ilman valtion lisäresursseja. Myös perusasteella toteutettiin liikuntapainotteisia yläkouluratkaisuja paikallisesti. (Järvinen 2009; Kangaspunta 2009; Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2013a; 2013b; Suomen Olympiakomitean työryhmä 2007, 4.)

Suomalaisen kahden uran mallin toinen vaihe käynnistyi 2000-luvun alussa, kun suurille opiskelupaikkakunnille perustettiin urheiluakatemiaita. Akatemit ovat paikallisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja, jotka yhdistävät eri toimijoiden resursseja mahdollistaakseen joustavan urheilun ja opiskelun. Ponttime- na akatemioiden kehittämiseen toimi toisen asteen kaltaisen tukiverkoston puuttuminen korkea-asteen urheiluopiskelijoilta. Urheilijan uran kriittinen vaihe analysoitiin ajanjaksoksi toisen asteen koulutuksen jälkeen, kun urheilija siirtyi pois vakiintuneesta urheilijakoulutusjärjestelmästä. Niinpä urheiluakatemioiden ensisijaiseksi tehtäväksi nähtiin urheilijoiden siirtymävaiheen (toiselta asteelta korkeakouluihin) helpottaminen sekä urheilun ja opiskelun yhdistämisen edellytysten parantaminen korkea-asteella.

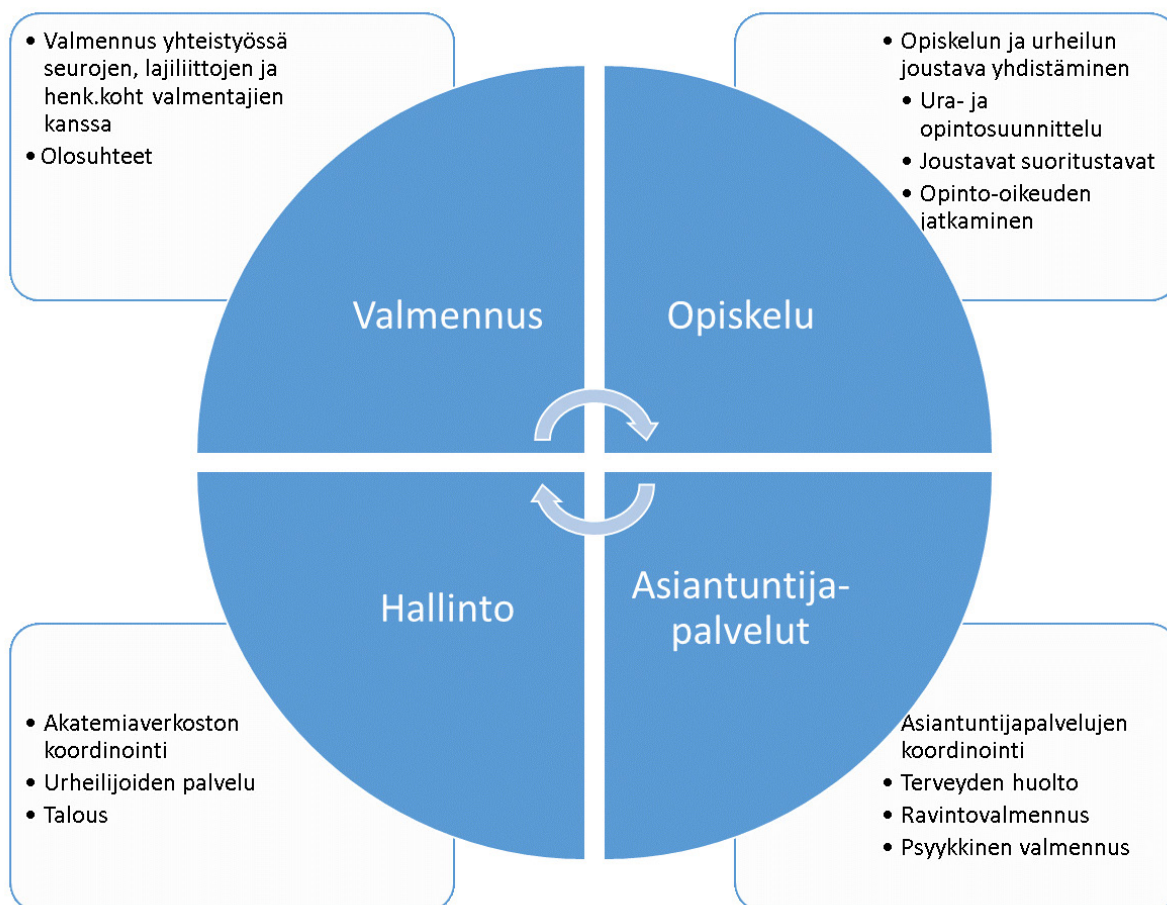
Siirryttäessä korkea-asteelle ja varsinkin opintojen alussa nuori urheilija törmää uusiin haasteisiin; valmennukselliset haasteet lisääntyvät siirryttäessä juniorisarjoista aikuisten sarjoihin ja samalla urheilija kohtaa siviiliuraansa liittyviä haasteita: opiskelupaikan hankkiminen, opiskelujen aloitus, muutto kotipaikkakunnalta, valmennussuhteen heikentyminen, taloudellisten paineiden lisääntyminen jne. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2013a; Korhonen, Metsälä, Tikkanen, Hurri & Tirri 2013; Metsä-Tokila 2001a, 268–271; URA-työryhmä 1999, 15–16; Suomen Olympiakomitean työryhmä 2007, 4.). Urheiluakatemioiden perustamisessa keskeisessä roolissa olivat sekä paikalliset urheiluoppilaitokset että lajiliitot ja paikalliset urheiluseurat.

Urheiluakatemioiden kehitys oli nopeaa. Ne keskittyivät toisen asteen sekä korkea-asteen toiminnan kehittämiseen. Osa akatemiosta oli mukana myös perusasteen liikunta- ja urheiluluokkien toiminnassa. Vuonna 2007 Olympiakomitea otti vastuun urheiluakatemioiden valtakunnallisesta koordinoinnista ja vuoden 2009 alusta lähtien urheiluakatemiaille on myönnetty valtion avustusta. Sekä akatemioiden että valtionavustuksen määrät ovat olleet kasvussa: vuonna 2009 avustus oli yhteensä 155 000 (10 akatemiaa) euroa ja 2013 yhteensä 850 000 euroa (18 akatemiaa).

Kolmannen vaiheen voidaan katsoa käynnistyneen huippu-urheilun muutosprosessin yhteydessä vuosina 2010–12, jolloin urheiluakatemioiden nostettiin yhdeksi suomalaisen huippu-urheilun menestystekijäksi. Akatemiatoiminta ja -verkosto nimettiin Urheiluakatemiaohjelmaksi, joka on yksi kolmesta muutostyön pääohjelmasta Osaamisohjelman ja Huippuvaiheen ohjelman ohella. Nämä kolme ohjelmaa toimivat sisällöltään ja verkostoiltaan tiiviissä yhteistyössä ja yhdessä ne muodostavat huippu-urheiluverkoston. Sen keskiössä toimii Olympiakomitean huippu-urheiluyksikkö, joka vastaa osaltaan huippu-urheilukulttuurin kehittymisestä. (Huippu-urheilun muutosryhmä 2012, 14–15; Suomen Olympiakomitean työryhmä 2007, 4; Suomen Olympiakomitea 2013b, 4.)

Kolmannessa vaiheessa urheiluihmisten erityinen huoli kohdistui koko urheilijan polun toimintaan. Akatemiatoimintaa haluttiin laajentaa perusasteen oppilaitoksiin erityisesti yläkouluihin. Vuoden 2013 lopulla urheiluakatemioiden raportoivat jo yli 3 300 yläkoululaisen olevan mukana akatemioiden toiminnassa.

Urheiluakatemioiden toimintaa 2010-luvulla voidaan hahmottaa neljän kokonaisuuden alle: 1) valmennus, 2) opiskelu, 3) asiantuntijapalvelut sekä 4) hallinto (Kuvio 3.). Akatemioiden tavoitteena on toisaalta verkottaa mahdollisimman moni urheilemisen kannalta tärkeä taho tukemaan urheilijoiden kaksoisuran kehittämistä ja toisaalta ylläpitää yhteyttä suoraan urheilijoihin. Erilaiset käytännöt ja palvelut ja niiden saatavuus vaihtelevat eri urheiluakatemioiden välillä.

KUVIO 3. Urheiluakatemioiden toimintakokonaisuudet
(Lähde: Huippu-urheilijana korkeakoulussa 2013)

SELVITYKSEN

TARKOITUS JA

TAVOITTEET

3 SELVITYKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän selvityksen keskeisenä tarkoituksena oli selvittää korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden opintojen etenemistä. Selvitys toteutettiin tarkastelemalla seitsemän urheiluakatemian korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden opintojen etenemistä akatemiaoista ja oppilaitoksista saatujen tietojen perusteella. Korkea-asteen akatemiaurheilijoiden opiskelujen nykytilan selvittämisen pohjalta kuvataan korkea-asteen urheilijoiden sijoittumisesta korkeakoulukenttään. Volyymitietojen perusteella voidaan myös arvioida urheilijaopiskelijoiden vaikutusta oppilaitosten rahoitukseen.

Selvitykselle asetettiin kolme tavoitetta. Ensimmäiseksi tavoitteena oli kuvata korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden perusjoukkoa sekä eri koulutusaloille sijoittumista. Tavoitteessa kartoitettiin korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden lukumäärää, sukupuolta, urheilulajia, koulutusala ja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osuutta opiskelijamäärissä.

Toiseksi tavoitteena oli analysoida urheiluakatemioiden korkea-asteen opiskelijoiden opintojen etenemistä verrattuna muihin opiskelijoihin. Lisäksi analysoitiin opintojen etenemisen suhdetta urheilijataustasta nouseviin muuttujiin, joita olivat sukupuoli, urheilulaji, urheilijan taso ja oppilaitos.

Kolmanneksi tavoitteena oli tehdä kehittämissuhteita urheilevien opiskelijoiden opintojen etenemisen ja valmistumisen seurantaan korkea-asteella.

SELVITYKSEN

TOTEUTUS

4 SELVITYKSEN TOTEUTUS

Selvityksen aluksi kartoitettiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen tietoihin perustuen eri urheiluakatemioiden kuuluvien korkea-asteen urheilijoiden lukumääriä vuonna 2012 (taulukko 1). Taulukossa ovat mukana kaikki v. 2013 valtionavustusta hakeneet urheiluakatemit. Näiden akatemioiden lisäksi toimii joitakin paikallisia akatemioita, esim. Porvoo, Raasepori, Keski-Pohjanmaa sekä Lappia urheiluakatemia, joista tilastotietoja ei ollut saatavilla. Kartoituksen mukaan suomalaisiin urheiluakatemioiden kuului vuoden 2012 lopulla yhteensä 1028 korkea-asteella opiskelevaa urheilijaa.

TAULUKKO 1. Urheiluakatemioiden jäsenet ja korkea-asteen opiskelijamäärät vuonna 2012.

Urheiluakatemia	Urheilijoita yhteensä	Korkea-asteen urheilijat	Korkea-asteen urheilijoiden %-osuus
Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia	2688	251	9,34
Turun seudun urheiluakatemia	717	148	20,64
Tampereen urheiluakatemia	682	134	19,65
Keski-Suomen urheiluakatemia	370	92	24,86
Joensuun urheiluakatemia	309	91	29,45
Lapin urheiluakatemia	298	63	21,14
Pohjois-Savon urheiluakatemia	297	47	15,82
Vaasan seudun urheiluakatemia	324	42	12,96
Oulunseutu urheiluakatemia	555	38	6,85
Satakunta Sports Academy	233	23	9,87
Päijät-Hämeen urheiluakatemia	292	22	7,53
Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemia	264	21	7,95
Vuokatti urheiluakatemia	430	20	4,65
Etelä-Pohjanmaan urheiluakatemia	291	18	6,19
Etelä-Savon urheiluakatemia	434	15	3,46
Kouvolan urheiluakatemia	230	3	1,30
Etelä-Karjalan urheiluakatemia	150	0	0,00
Urheiluakatemia Tavastia	107	0	0,00
Yhteensä	8671	1028	11,86

Seuraavaksi kaikista akatemiosta rajattiin tämän selvityksen otokseen yhteensä seitsemän korkea-asteen opiskelijoiden lukumäärältään suurinta urheiluakatemioita (Joensuu, Pääkaupunkiseutu, Tampere, Keski-Suomi, Turku, Pohjois-Savo sekä Lappi). Kyseisten akatemioiden urheilijat (n=826) kattoivat 80,4 % kaikkien akatemioiden yhteenlasketuista korkea-asteen urheilijoista.

4.1 Aineiston keruu

4.1.1 Urheiluakatemioiden aineistot

Selvityksen aineiston keruu aloitettiin urheiluakatemioiden keväällä 2013. Urheiluakatemiaa pyydettiin toimittamaan korkea-asteella opiskelevista urheilijoista seuraavat tiedot: 1) urheilijan nimi, 2) syntymäaika, 3) laji, 4) urheilullinen taso, 5) korkea-asteen oppilaitos sekä 6) opiskelujen aloitusvuosi. Tietoja pyydettiin sekä lukuvuonna 2012–13 urheiluakatemioiden ja oppilaitosten kirjoilla olevista että viiden viime vuoden (2008–12) aikana valmistuneista urheilijoista (ks. liite 1). Tiedot pyydettiin kokoamaan kahdelle eri listalle: opiskelevat ja valmistuneet.

Jo aineiston keruun tässä vaiheessa huomattiin, että akatemioiden rekisterit olivat erityisesti opintojen osalta varsin kevyet. Valmistumisia ja opintojen aloitusvuosia akatemioiden ei olleet juurikaan dokumentoineet. Myös oppilaitosta koskevissa tiedoissa oli puutteita, jotka tosin useimmiten pystyttiin korjaamaan aineiston keruun seuraavassa vaiheessa. Aineiston palauttamista varten akatemioille toimitettuja taulukoita valtaosa akatemioiden ei käyttänyt, vaan useimmat akatemioiden toimittivat tutkimusryhmälle otteita olemassa olevista rekistereistään. Useimmiten nämä tarkoittivat excel-taulukoita, jotka tuli muokata ja yhdenmukaistaa ennen aineistonkeruun seuraavaan vaiheeseen siirtymistä.

Taulukkoon 2. on koottu akatemioilta palautuneet tiedot siitä, kuinka monta korkea-asteella opiskelevaa urheilijaa kuhunkin akatemiaan on kulunut lukuvuosina 2007/08 – 2012/13. Keski-Suomen, Lapin, Tampereen ja Turun urheiluakatemioiden puuttuvat tiedot eivät tarkoita, että ko. akatemioissa ei ole ollut urheilijoita, vaan että tietoja ko. ajalta ei ole syystä tai toisesta olemassa tai niitä ei ole saatu.

TAULUKKO 2. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden määrät akatemioissa lukuvuosina 2007/08–2012/13.

Urheiluakatemia	lukuvuosi					
	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia	138	148	208	203	257	249
Joensuun urheiluakatemia	90	100	100	113	106	91
Keski-Suomen urheiluakatemia*		71	74	78	92	92
Pohjois-Savon urheiluakatemia	27	31	30	41	47	47
Lapin urheiluakatemia*		49	56	55	49	51
Tampereen urheiluakatemia*						134
Turun urheiluakatemia*		19	33	et	46	128
Yhteensä	255	418	501	490	597	792

* Akatemiolla ei tietoa koko ajanjaksolta.

4.1.2 Oppilaitosten rekisteriaineistot ja aineistojen yhdistäminen

Aineiston keruun toisessa vaiheessa aineistoa kerättiin niistä oppilaitoksista (19 kpl), joista tutkimukseen valituissa akatemioissa oli urheilijoita (ks. liite 2). Käytännössä tämä tarkoitti erilaista tutkimusluvan hakuprosessia jokaisen oppilaitoksen kohdalla. Luvan hakemisen yhteydessä oppilaitoksille lähetettiin mm. kirjallinen suunnitelma, josta ilmeni selvityksen tarkoitus ja tavoitteet. Sekä akatemioiden että oppilaitosten kohdalla esiin nousivat henkilötietosuojat ja henkilötietojen luovuttaminen (ks. Henkilötietolaki

1999), mikä teki lupien hankinnasta varsin raskaan, monivaiheisen ja aikaa vievän prosessin. Lopulta lupa saatiin yhtä Jyväskylän ammattikorkeakoulua lukuun ottamatta kaikista oppilaitoksista, kun tietojen käytöstä, säilytyksestä ja tuhoamisesta selvityksen päätyttyä sovittiin jokaisen oppilaitoksen kanssa yhteisillä sopimuksilla.

Lupien myöntämisen jälkeen ko. oppilaitoksille toimitettiin akatemiaurheilijoiden nimet Excel-pohjassa, johon pyydettiin täydennettävien seuraavat tiedot:

- Opintojen aloitus (kirjoille tulovuosi)
- Suoritetut opintopisteet lukukausittain
- Tiedekunta ja pääaine
- Poissaolot lukukausittain
- Onko ollut vaihdossa (Kyllä/Ei)
- Jos on ollut vaihdossa, kuinka kauan ja minä vuonna?
- Onko suorittanut muita tutkintoja ennen opintojen aloitusta (Kyllä/Ei)

Aineiston keruun tässä vaiheessa selvisi myös, että oppilaitokset eivät lähtökohtaisesti tilastoi aiempia tutkintoja ja näin ollen kyseistä tietoa ei ollut mahdollista saada. Näin ollen kyseinen muuttuja jäi pois.

Akatemioiden tavoin myös oppilaitoksista tietoja toimitettiin hyvin erilaisissa excel- ja pdf-muotoisissa tiedostoissa. Joissain tapauksissa tiedot koostuivat yksittäisen opiskelijan opintopistekertymistä, joista tiedot tuli kerätä tutkimusaineistoon opiskelija ja opintopiste kerrallaan. Kyseinen tietojen kirjavuus teki aineiston yhtenäiseen muotoon koodaamisesta hyvin hitaan ja työlään prosessin.

Aineiston keruun kolmannessa vaiheessa akatemiaoista ja oppilaitoksista saadut tiedot yhdistettiin yhdeksi aineistoksi, joka syötettiin SPSS-analysointiohjelmaan. Tämä uusi aineisto koostui yhteensä 1085 korkea-asteen urheilijasta, joiden tiedot löytyivät myös oppilaitoksen rekistereistä. Kyseisessä aineiston havaintomatriisiin syöttämisen vaiheessa tarkennettiin myös joitakin, mm. urheilijoiden tasoon liittyviä puuttuvia tietoja.

4.1.3 Selvityksen muuttujat

Urheiluakatemioiden ja oppilaitosten rekisteritiedoista koottuja, keskeisiä muuttujat ovat:

Taustatiedot:

- sukupuoli
- urheiluakatemia
- oppilaitoksen nimi
- opiskelupaikkatyyppi (ammattikorkeakoulu/yliopisto)
- tiedekunta
- tilastokeskuksen määrittämä oppiala

Urheiluun liittyvät muuttujat:

- urheilullinen taso (1=olympia- ja paralympiatukiurheilijat, 2=maajoukkueurheilijat, 3=alueellisen ja kansallisen tason urheilijat)
- laji

- joukuelaji/yksilölaji

Opintojen etenemiseen liittyvät muuttajat:

- opintojen aloitusvuosi
- poissaololukukaudet (lkm)
- vaihdossaolokaudet (lkm)
- suoritettut opintopisteet yhteensä

Joistakin muuttujista tehtiin analyysin edetessä uusia, analyysin näkökulmasta tarkoituksenmukaisempia muuttujia. Tällainen oli esim. muuttuja ”suoritettut opintopisteet yhteensä”, jonka arvot suhteutettiin ko. urheilijan opintoaikaan. Tällöin tuloksena oli muuttuja, joka kertoo ko. urheilijan keskimääräisestä, lukuvouden aikana suoritettavien opintopistemäärästä.

Koulutusalat on aineistossa jaettu tilastokeskuksen määritelmien mukaisesti (Liite 3.). Tämän lisäksi tarkastelussa on käytetty tilastokeskuksen erittelystä poikkeavaa koulutusaloja erittelevää jaottelua, joka mahdollistaa suosittujen koulutusalojen yksityiskohtaisemman tarkastelun.

4.2 Aineiston analysointi

Aineiston analyysi aloitetaan tarkastelulla siitä, kuinka korkea-asteella opiskelevat urheilijat sijoittuvat akatemioihin ja millaisia muutoksia sijoittumisessa on tapahtunut vuosien 2008 ja 2012 välillä. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös urheilijoiden opintojen aloitusajankohtia sekä urheilijoiden yleisimpiä lajeja urheiluakatemoittain.

Tämän jälkeen siirrytään selvityksen keskeisen tehtävän eli urheilijoiden opiskelun tarkasteluun. Opiskelun osalta tarkastellaan urheilijoiden eri oppilaitoksiin ja koulutusaloille sijoittumista, urheilijoiden opintojen etenemistä sekä sitä, kuinka hyvin urheilijat ovat hyödyntäneet poissaolevaksi ilmoittautumisen mahdollisuutta. Useimmissa analyysin vaiheissa kysymyksiä peilataan myös suhteessa urheilusta nouseviin tekijöihin (urheilijan lajiin, urheilulliseen tasoon jne.).

Aineistoa tarkastellaan kvantitatiivisin menetelmin, pääasiassa kuvailevia tunnuslukuja (mm. frekvenssit, keskiarvot) apuna käyttäen. Esimerkiksi opintojen etenemisen nopeutta oli ko. aineistossa mahdollista tarkastella vain keskiarvojen avulla (opintopisteiden kokonaismäärän/opiskeluaika). Tämä siksi, että oppilaitoksista toimitetut tiedot sisälsivät useimmiten vain tiedon koko opiskeluaikaa koskevasta opintopistekertymästä. Tuloksia havainnollistetaan erilaisilla graafisilla esityksillä.

SELVITYKSEN

TULOKSET

5 SELVITYKSEN TULOKSET

5.1 Korkea-asteen opiskelijat urheiluakatemoissa

Selvityksen kokonaisaineisto koostuu seitsemään eri urheiluakatemiaan lukuvuosina 2007/08 – 2012/13 kuuluneista urheilijoista (n=1085). Tuossa aineistossa oli miehiä 54,8 prosenttia (n=595) ja naisia 45,2 prosenttia (n=490). Yliopisto oli hieman ammattikorkeakoulua suosittu opiskelupaikka, sillä yliopistoissa opiskeli 64,1 prosenttia (n=695) ja ammattikorkeakoulussa 35,9 prosenttia (n=390) urheilijoista.

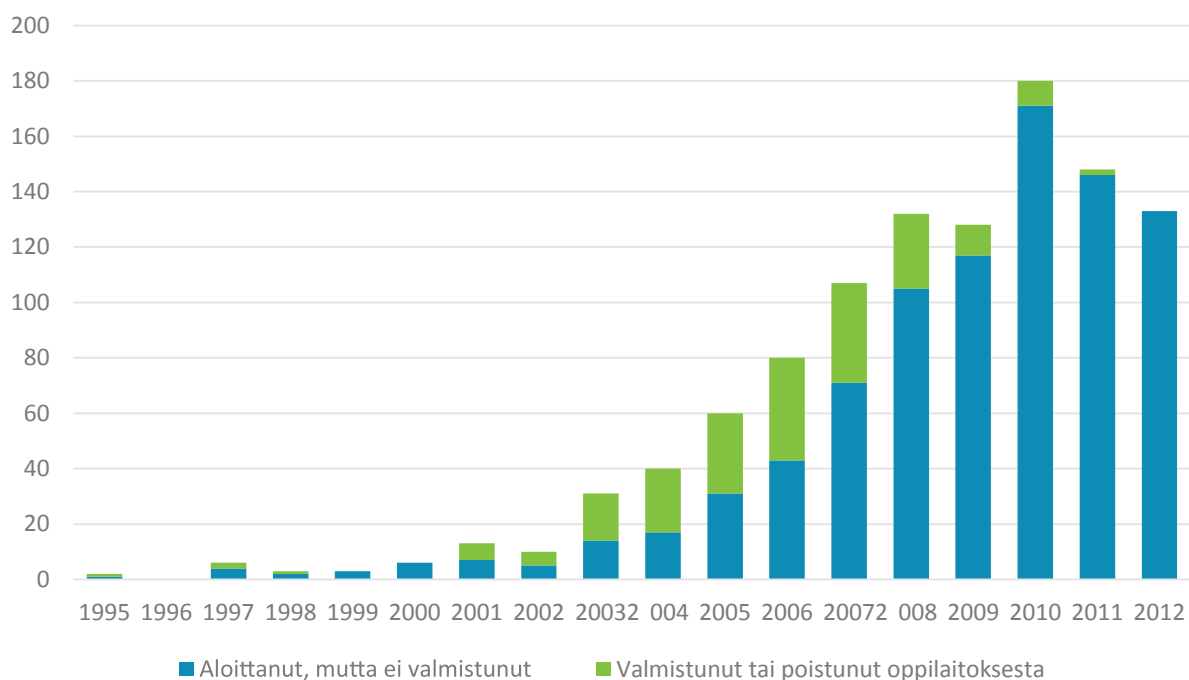
Eniten korkea-asteen opiskelijoita oli pääkaupunkiseudun ja Joensuun urheiluakatemoissa. Kuten jo aiemmin todettiin Turun ja Tampereen opiskelijamäärät olivat puutteelliset useiden lukuvuosien osalta, Lapin ja Keski-Suomen yhden lukuvuoden osalta (ks. Taulukko 2, s. 16). Aineisto sisälsi urheilijoita yhteensä 18:sta eri korkea-asteen oppilaitoksesta. Eniten urheilijoita oli Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksella (14 %), Aalto yliopistossa (11,5 %) ja Jyväskylän yliopistossa (11,5 %).

Kokonaisaineiston urheilijoiden urheilutaso jakautui taulukon 3 mukaisesti. Tarkkaa tietoa eri tasoilla urheilevien suomalaisten määrästä ei ole, mutta kahden ylimmän tason urheilijoita on arviolta noin 1800 – 2000. Aineistossa oli 154 urheilijaa (14,2 %), joiden urheilullinen taso ei käynyt ilmi akatemoista saaduista aineistoista. Urheilijoista 66,9 prosenttia (n=722) oli yksilölajien edustajia ja kolmasosa (33,1 %) joukkuelajien urheilijoita.

TAULUKKO 3. Korkea-asteen urheilijoiden taso, kpl (n=931)

Taso	Urheilijoita	%
Olympia- ja paralympiatukiurheilijat	91	9,8
Maajoukkueurheilijat	308	33,1
Alueellisen ja kansallisen tason urheilijat	532	57,1
Yhteensä	931	100

Lukuvuodet 2007/08 – 2012/13 kattavaan kokonaisaineistoon kuuluvat urheilijat olivat aloittaneet nykyiset opintonsa vuosien 1995–2012 välisenä aikana (Kuvio 4). Neljä prosenttia urheilijoista (n=74) oli aloittanut opintonsa ennen vuotta 2003, eli he olivat opiskelleet vähintään 10 vuotta vuoden 2012 lopulla. Näistä opiskelijoista 14 oli valmistunut. Oppilaitoksista saatujen tietojen mukaan 19 prosenttia (n=206) urheilijaopiskelijoista oli valmistunut tai poistunut oppilaitoksesta vuoden 2012 loppuun mennessä.

KUVIO 4. Opiskelijujen aloittamisvuosi (n=1085) sekä kyseisenä vuonna aloittaneista valmistuneet, (n=206) kpl. HUOM! Valmistumisajankohta ei näy kuviossa.

Syksyllä 2012 akatemiaan kuuluneista urheilijoista valtaosa on aloittanut korkea-asteen opintonsa korkeintaan neljä vuotta aikaisemmin. Samalla kuitenkin joka kuudestaista (6 %) oli aloittanut opintonsa jo vuonna 2004 tai aiemmin (taulukko 4).

Naiset ovat selvästi ylliedustettuina kahden edellisen vuoden aikana opintonsa aloittaneissa. Naisten ero miehiin verrattuna on 10 prosenttiyksikköä. Joukkueurheilijoista peräti 91 % oli aloittanut opintonsa vuoden 2008 jälkeen, kun yksilöurheilijoista kolme neljästä (76 %) oli näin tehnyt. Opiskelupaikkatyyppin merkitys näkyy siinä, että ammattikorkeakouluissa opiskelevista 89 % ja yliopistossa opiskelevista 75 % oli aloittanut opintonsa vuonna 2008 tai sen jälkeen. Urheilijan tasolla ei ollut merkitystä opintojen aloittamisvuoteen.

TAULUKKO 4. Urheiluakatemiaan kuuluvien urheilijoiden korkea-asteen opintojen aloittamisvuodet, syksy 2012

	2004 tai aiemmin	2005-07	2008-10	2011 tai myöhemmin
Nainen, n=273	6 %	11 %	39 %	44 %
Mies, n=348	6 %	16 %	44 %	34 %
Kaikki, n=621	6 %	14 %	42 %	39 %

5.1.1 Muutos vuosien 2008 ja 2012 välisenä aikana

Akatemioiden rekisterien mukaan niiden toiminnassa oli mukana syksyllä 2008 yhteensä 418 korkea-asteen urheilijaa (ks. Taulukko 2, s. 16). Vaadittavat henkilö- ja opiskelutiedot kyettiin saamaan 271 urheilijasta (65 %). Vastaavasti vuoden 2012 syksyllä akatemioiden oli yhteensä 792 korkea-asteen urheilijaa, joista 612:en (78 %) tiedot saatiin tutkimuksen käyttöön.

Korkea-asteen urheilijoiden määrän näkökulmasta useissa akatemioiden on havaittavissa selvä muutos syksystä 2008 syksyyn 2012 (taulukko 5). Joensuu on ollut aktiivinen korkea-asteen kehittäjä, jossa urheilijamäärä oli korkea jo syksyllä 2008. Määrä on säilynyt samalla tasolla myös syksyllä 2012. Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia osalta urheilijoiden määrä on kolminkertaistunut ja Turun seudun urheiluakatemia toiminta lähes kymmenkertaistunut. Turussa akatemiatoiminta kehittyi aluksi voimakkaasti toisella asteella ja korkea-asteen opiskelijoita oli mukana vain muutama. Vuoden 2008 osalta Tampereen urheiluakatemia tiedot puuttuvat kokonaan ja lisäksi Jyväskylän akatemian kohdalla oli puutteita.

TAULUKKO 5. Korkea-asteen urheilijaopiskelijoiden sijoittuminen urheiluakatemioiden

Akatemia	Osuus korkea-asteen urheilijoista syksyllä 2008 (n=271), %	Osuus korkea-asteen urheilijoista syksyllä 2012 (n=612), %
Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia	23 %	31 %
Joensuun urheiluakatemia	36 %	13 %
Turun seudun urheiluakatemia	5 %	19 %
Jyväskylän urheiluakatemia	16 %	10 %
Pohjois-Savon urheiluakatemia	9 %	7 %
Lapin urheiluakatemia	11 %	8 %
Tampereen urheiluakatemia	-	12 %

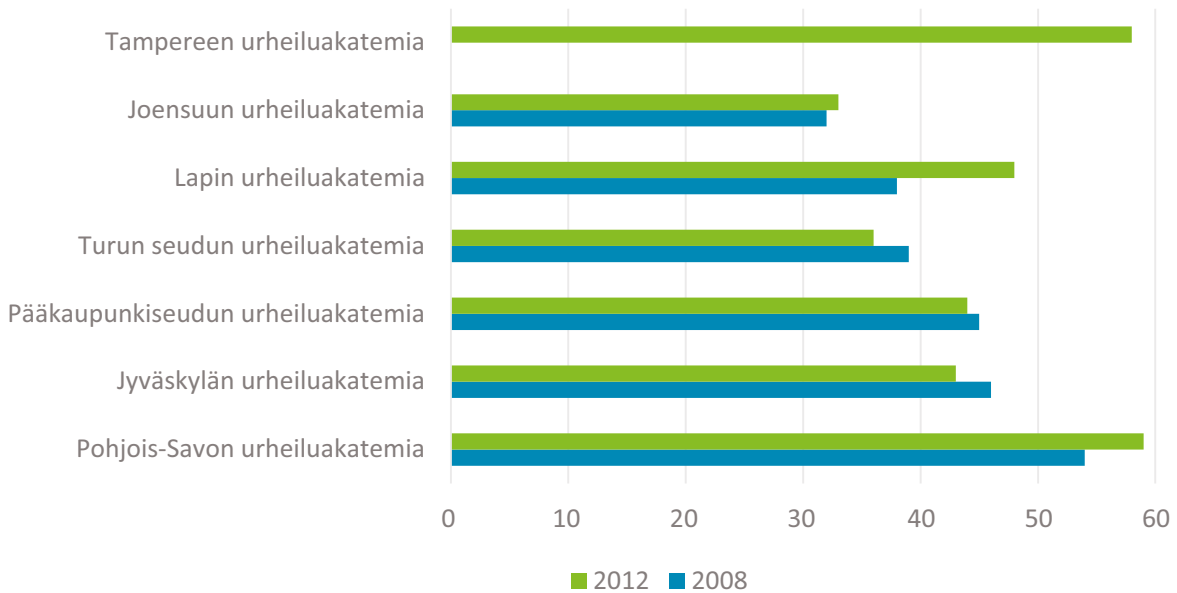
Urheiluakatemit (kuvio 5) eroavat merkittävästi toisistaan myös akatemiaan kuuluvien sukupuolittaisessa jakaumassa. Korkea-asteella opiskelevia naisia oli tutkimusjoukossa syksyllä 2008 yhteensä 109 (40,2 %) ja syksyllä 2012 yhteensä 348 (44,0 %). Pohjois-Savon urheiluakatemiaan osallistuvista yli puolet on naisia. Vastaava luku Joensuussa on kolmannes (2012: 33 %). Lapin akatemiassa naisten osuus on kasvanut kymmenen prosenttiyksikköä.

Verrattaessa miesten ja naisten osuuksia kaikkiin vuonna 2012 yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa läsnä- tai poissaoleviksi ilmoittautuneisiin, huomataan miesten selvä yliedustus opiskelevien urheilijoiden joukossa¹. Kaikissa Suomen korkea-asteen oppilaitoksissa läsnä- tai poissaoleviksi ilmoittautuneista naisia on 53 % ja miehiä 47 %.

Syksyllä 2008 korkea-asteella opiskelleet urheilijat olivat valtaosin yksilölajien urheilijoita (69 %). Tässäkin akatemioiden välillä on huomattavia eroja: Turussa kaikki olivat yksilölajien urheilijoita, Jyväskylässä (86 %) ja pääkaupunkiseudulla (77 %) oli myös selvä yksilölajipainotus. Lapissa (66 %) ja Pohjois-Savossa

¹ Tässä tarkastelussa vertailujoukon muodostavat ammattikorkeakouluissa nuorten tutkintolinjalla opiskelevat sekä yliopistoissa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavat.

(64 %) kaksikolmasosaa korkea-asteen akatemiaurheilijoista oli yksilölajien edustajia. Joensuussa yksilölajeja edustivat vain hieman yli puolet (53 %) urheilijoista. Vuoden 2012 syksyllä Jyväskylä oli edelleen säilyttänyt vahvan yksilölajipainotuksen. 83 % korkea-asteen opiskelijoista edusti yksilölajeja. Myös Lapissa vahva yksilölajipainotus (64 %) oli säilynyt. Muissa akatemioissa joukkuelajien urheilijoiden osuus oli kasvanut.

KUVIO 5. Naisten osuus urheiluakatemiatöimintaan osallistuvista urheiluakatemiaoittain, syksy 2008 ja syksy 2012, %.

Opiskelevien urheilijoiden lajit vaihtelivat paljon. Kaikkien akatemiaurheilijoiden osalta yleisurheilu on lajeista suosituin (2008; 27 %, 2012; 25 %) ja yhdistelmäluokka muut lajit saa lähes yhtä suuren osuuden (2008: 18 %, 2012: 24 %). Hiihto- ja laskettelulajit erottuvat vielä muista lajeista noin 10 % osuudellaan, samoin suunnistus 10 % osuudella. Urheiluakatemit erosivat toisistaan sen suhteen, mitkä olivat yleisimmät lajit, joita korkea-asteen akatemiaurheilijat edustivat (taulukko 6). Yleisurheilulla on erittäin vahva urheilijoiden määrällä mitattuna kaikissa akatemioissa. Se oli lajina kolmen yleisimmän lajin joukossa Lapin urheiluakatemian lukuun ottamatta kaikissa muissa akatemioissa syksyllä 2008 ja syksyllä 2012 yleisurheilu oli noussut myös Lapin akatemian kolmanneksi suurimmaksi lajiksi.

TAULUKKO 6. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden yleisimmät lajit urheiluakatemiaittain, syksy 2008.

Akatemia	vuosi	1. Yleisin laji	2. Yleisin laji	3. Yleisin laji
Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia	2008	muut lajit, 34 %	yleisurheilu 27 %	tanssilajit, 13 %
	2012	muut lajit 34 %	yleisurheilu 18 %	tanssilajit 16 %
Joensuun urheiluakatemia	2008	suunnistus, 18 %	yleisurheilu, 14 %	hiihto- ja laskettelulajit, 13 %
	2012	hiihto- ja laskettelu-lajit 22 %	yleisurheilu 18 %	suunnistus 15 %
Turun seudun urheiluakatemia	2008	yleisurheilu, 39 %	muut lajit, 31 %	suunnistus, 31 %
	2012	yleisurheilu 33 %	muut lajit 23 %	suunnistus 13 %
Jyväskylän urheiluakatemia,	2008	yleisurheilu, 61 %	muut lajit, 23 %	jääkiekko, 14 %
	2012	yleisurheilu 52 %	muut lajit 22 %	salibandy 9 %
Pohjois-Savon urheiluakatemia	2008	yleisurheilu, 35 %	muut lajit, 19 %	lentopallo 19 %
	2012	yleisurheilu 30 %	muut lajit 21 %	hiihto- ja laskettelu-lajit 18 %
Lapin urheiluakatemia	2008	hiihto- ja laskettelu-lajit, 41 %	jääkiekko 21 %	lentopallo, 10 %
	2012	hiihto- ja laskettelu-lajit 38 %	lentopallo 18 %	yleisurheilu 16 %
Tampereen urheiluakatemia	2008	-	-	-
	2012	muut lajit 23 %	yleisurheilu 20 %	suunnistus 14 %

Kun tarkasteluun otetaan mukaan oppilaitokset syksyn 2012 tilanteen osalta, havaitaan selviä keskittyviä myös lajien suhteen. Jalkapalloilijoista vajaa puolet (43 %) opiskeli Turun ammattikorkeakoulussa. Lähes yhtä suuri osuus pesäpalloilijoista (41 %) opiskeli puolestaan Karelia-ammattikorkeakoulussa (taulukko 7). Yli neljännes lentopalloilijoista sijoittuu Rovaniemen ammattikorkeakouluun, tanssi- ja kampsailulajien edustajista Aalto-yliopistoon sekä salibandyn pelaajista Turun ammattikorkeakouluun.

TAULUKKO 7. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden yleisimmät oppilaitokset urheilijoiden lajin mukaan, syksy 2012

Laji	Yleisin	2. yleisin
yleisurheilu, n=157	Jyväskylä yo 22 %	Turku yo 11 %
muut lajit, n=146	Aalto yo 25 %	Jyväskylän yo 10 %
hiihto- ja laskettelulajit, n=63	ISY, Joensuu 21 %	Lapin yo 19 %
suunnistus, n=59	Tampere yo 17 %	Aalto yo 15 %
lentopallo, n=31	Rovaniemen AMK 29 %	Tampere yo 10 %, Karelia AMK 10 %, ISY, Kuopio 10 %, Tampere AMK 10 %
jääkiekko, n=20	Rovaniemen AMK 20 %	Turun yo 11 %
tanssilajit, n=36	Aalto yo 28 %	Helsingin yo 22 %
jalkapallo, n=30	Turku AMK 43 %	Aalto yo 13 %
salibandy, n=24	Turku AMK 29 %	Jyväskylän yo 25 %
kamppailulajit, n=28	Aalto yo 29 %	Tampereen AMK 18 %
pesäpallo, n=17	Karelia AMK 41 %	Tampereen AMK 18 %
koripallo, n=8	Turun yo 38 %	ISY, Joensuu 25 %

5.2 Urheilijoiden opiskelu korkea-asteella

5.2.1 Urheilijoiden sijoittuminen

Tämän aineiston perusteella näyttäisi siltä, että urheilijoiden keskuudessa yliopisto on hieman suosituimpi opiskelupaikka, kuin mitä se on koko opiskelijajoukon keskuudessa. Syksyllä 2012 urheilijoista 66 % opiskeli yliopistoissa ja 34 % ammattikorkeakouluissa. Sen sijaan kaikista vuonna 2012 ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoista vain hieman yli puolet (57 %) opiskeli yliopistoissa.

Mitä korkeammalla tasolla urheilija urheili, sitä useammin hän opiskeli yliopistossa (taulukko 8). Kansallisen ja alueellisen tason urheilijoista 65 % opiskeli yliopistossa, kun vastaava osuus olympiatukiurheilijoiden kohdalla oli 72 %. Miesten ja naisten välillä ei ollut eroja opiskelupaikkatyyppin valinnassa koko aineiston tasolla eikä myöskään silloin kun urheilijan taso otettiin huomioon.

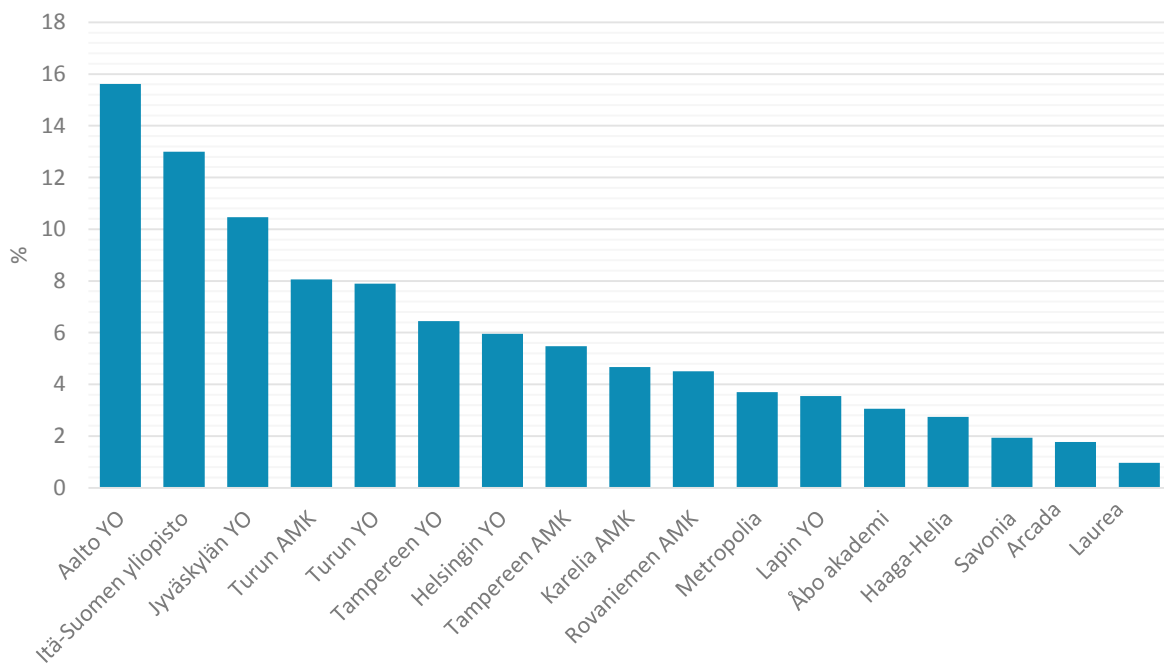
TAULUKKO 8. Opiskelupaikkatyyppit opiskelevien urheilijoiden tason mukaan syksy 2012

	Ammattikorkeakoulu	Yliopisto
Olympiataso, n=60	28 %	72 %
Maajoukkue-taso, n=197	28 %	72 %
Kansallinen tai alueellinen taso, n=293	36 %	65 %
Taso ei tiedossa, n=71	47 %	54 %

Joukkuelajien urheilijat olivat yksilölajeja useammin sijoittuneet ammattikorkeakouluihin, sillä 51 % joukkueurheilijoista opiskeli ammattikorkeakoulussa. Yksilölajin urheilijoista yliopistossa opiskeli 73 %. Miesten ja naisten välillä ei ollut myöskään lajin luonne huomioon ottaen eroa opiskelupaikkatyyppin mukaan. Urheilijan tason vaikutus opiskelupaikkatyyppin valintaan häviää, kun mukaan tarkasteluun otetaan se,

onko kyse yksilö- vai joukkueurheilusta.

Aiemmin tässä tutkimuksessa on todettu, että akatemiaurheilijoiden määrä korkea-asteen oppilaitoksissa on lisääntynyt huomattavasti viimeisien vuosien aikana. Syksyllä 2012 akatemioiden yhteistyöoppilaitoksista Aalto-yliopisto oli oppilaitoksista suosituin, sillä joka kuudes (16 %) korkea-asteen opiskelija opiskeli Aalto-yliopistossa (Kuvio 6.). Vastaavasti joka kahdeksas (13 %) opiskeli Itä-Suomen yliopistossa. Kolmantena erottuu Jyväskylän yliopisto 10 % osuudellaan. Jos Itä-Suomen yliopistosta erotetaan pääkampukset, voidaan todeta, että Joensuun kampuksella urheilijoista opiskelee 8 % ja Kuopion kampuksella 5 % akatemioiden urheilijoista.

KUVIO 6. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden oppilaitokset syksyllä 2012, % (n=621)

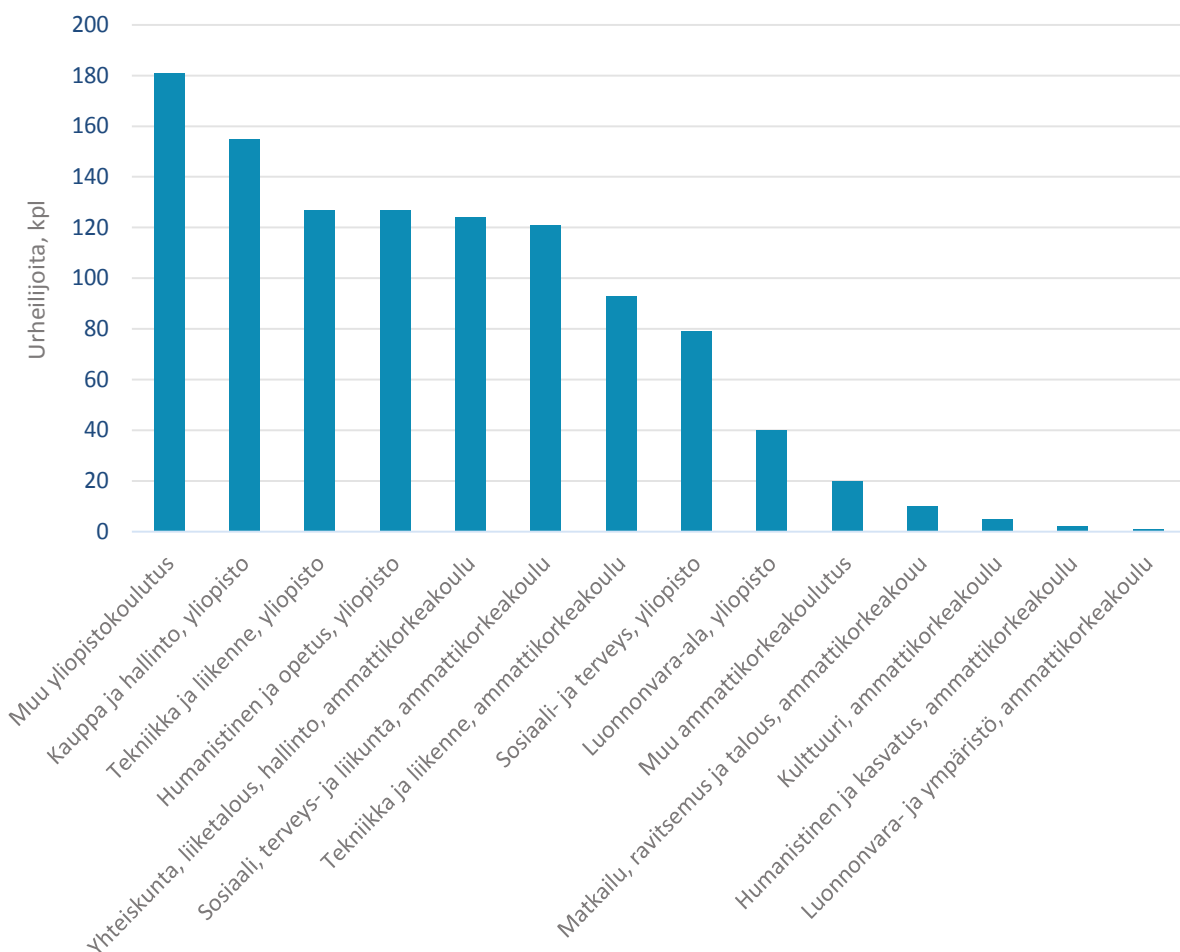
Aalto-yliopisto oli suosituin oppilaitos myös silloin, kun tarkasteluun otetaan mukaan urheilijan taso. Toiseksi yleisin oppilaitos sekä 1- että 2-tason urheilijoiden keskuudessa oli Turun yliopisto (taulukko 9).

TAULUKKO 9. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden kolme yleisintä oppilaitosta urheilijan tason mukaan, syksy 2012

	Olympia- ja paralympia-tukiurheilija, n=60	Maajoukkueurheilija, n=197	Kansallisen tai alueellisen tason urheilija, n=293
Yleisin	Aalto yo (23 %)	Aalto yo (22 %)	Aalto yo (14 %)
2. yleisin	Turun yo (13 %)	Turun yo (13 %)	Jyväskylän yo (13 %)
3. Yleisin	Turun AMK (12 %)	Jyväskylän yo (10 %)	ISY, Joensuu (13 %)

Yksilölajien (n=447) urheilijoiden suosituimmat oppilaitokset olivat Aalto yliopisto (17 %), Jyväskylän yliopisto (12 %) sekä Turun yliopisto (9 %). Joukkueurheilijoiden (n=172) suosituimmat opinahjot olivat puolestaan Turun Ammattikorkeakoulu (14 %), Aalto yliopisto (13 %) sekä Karelia ammattikorkeakoulu (9 %).

Kuvio 7. osoittaa varsin hyvin sen, että Suomessa urheilun ja opiskelun yhdistämisen mahdollisuuksia ei ole keskitetty: urheilijat sijoittuvat hyvin laajasti eri koulutusaloille ja oppilaitoksiin, eikä selvää urheilijoiden keskuudessa suosituinta alaa ole olemassa (kuvio 12). Monia aloja yhdistävään ”muuhun yliopistokoulutukseen” kuuluu joka kuudes (17 %) opiskeleva urheilija. Seuraavaksi suosituimpia aloja ovat kauppa ja hallinto (14 %), tekniikka ja liikenne (12 %) sekä humanistinen ja opetusala (12 %). Ammattikorkeakoulujen osalta suosituimpia ovat yhteiskunta, liiketalous ja hallinto (12 %) sekä sosiaali-, liikunta ja terveystieteet (11 %).

Kuvio 7. Opiskelevien urheilijoiden koulutusalat, n=1080

Kuva koulutusalasta muuttuu hieman, kun tarkasteluun otetaan mukaan urheilijoiden lajityypit. Joukkuelajien urheilijat opiskelevat selvästi erilaisilla koulutusaloilla yksilölajien urheilijoihin verrattuna (Taulukko 10.). Rekisteriaineiston pohjalta ei tätä eroa voida selittää. Ero on kuitenkin merkittävä.

TAULUKKO 10. Opiskelevien urheilijoiden yleisimmät koulutusalat urheilulajin tyyppin mukaan.

	Yksilölaji, n=722	Joukkuelaji, n=358	Kaikki, n=1080
Yleisin	muu yliopistokoulutus 21 %	yhteiskunta, liiketalous, hallinto, amk, 20 %	muu yliopistokoulutus 17 %
2. yleisin	kauppa ja hallinto, yliopisto 15 %	sosiaali, terveys ja liikunta, amk, 17 %	kauppa ja hallinto, yliopisto 14 %
3. Yleisin	tekniikka ja liikenne, yliopisto 14 %	humanistinen ja opetus, yliopisto 15 %	tekniikka ja liikenne, yliopisto 12 %

Miesten ja naisten koulutusalat eroavat toisistaan urheilulajin tyyppin mukaan. Yksilölajissa kilpailevien miesurheilijoiden yleisimmät opintoalat ovat tekniikka ja liikenne, yliopisto (19 %) muu yliopistokoulutus (19 %) sekä kauppa ja hallinto, yliopisto (15 %). Yksilölajien naisurheilijoilla puolestaan yleisimmät opintoalat ovat muu yliopistokoulutus (22 %), kauppa ja hallinto, yliopisto (14 %) sekä humanistinen ja opetusala, yliopisto (14 %). Joukkuelajien osalta miesten yleisimmät opintoalat ovat yhteiskunta, liiketalous ja hallinto, ammattikorkeakoulu, jota joka neljäs (26 %) urheileva mies opiskelee. Toiseksi yleisimpänä on kauppa ja hallinto, yliopisto (18 %), jota seuraa tekniikka ja liikenne, ammattikorkeakoulu (14 %). Naisten osalta joukkuelajeissa kilpailevat opiskelevat useimmin sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, ammattikorkeakoulu (23 %), humanistinen ja opetusala, yliopisto (19 %) ja muu yliopistokoulutus (14 %).

Kun otetaan huomioon urheilijan taso, huomataan selviä eroja naisten ja miesten välillä koulutusalan valinnassa (Taulukko 11.). Miesten osalta opiskelevien urheilijoiden koulutusalat pysyvät varsin samantyyppisinä urheilijantasosta riippumatta. Naisten osalta sen sijaan on selviä eroja urheilijan tason mukaan.

TAULUKKO 11. Eri tasojen urheilijoiden yleisimmät koulutusalat sukupuolittain

Olympiatukiurheilijat	nainen, n=35	mies, n=56
Yleisin	kauppa ja hallinto, yo 20 %	tekniikka ja liikenne, yo 18 %
2. yleisin	muu yliopistokoulutus 20	kauppa ja hallinto, yo 18 %
3. yleisin	yhteiskunta, liiketalous, hallinto, amk 14 %	muu yliopistokoulutus 18 %
Maajoukkueurheilijat	nainen, n=160	mies, n=148
Yleisin	muu yliopistokoulutus 21 %	tekniikka ja liikenne, yo 21 %
2. yleisin	sosiaali, terveys, liikunta, amk 16 %	muu yliopistokoulutus 20 %
3. yleisin	kauppa ja hallinto, yo 13 % humanistinen ja opetus, yo 13 %	kauppa ja hallinto, yo 15 %
Kansallisen ja alueellisen tason urheilijat	nainen, n=216	mies, n=316
Yleisin	muu yliopistokoulutus 19 %	kauppa ja hallinto, yo 17 %
2. yleisin	humanistinen ja opetus, yo 16 %	tekniikka ja liikenne, yo 16 %
3. yleisin	sosiaali, terveys, liikunta, amk 16 %	yhteiskunta, liiketalous, hallinto, amk 15 %

5.2.2 Urheilijoiden opintojen eteneminen

Opintojen etenemistä tarkasteltiin suoritettujen opintopisteiden ja opintoajan avulla. Tämä tehtiin siten, että urheilijoiden kokonaisopintopistemäärä jaettiin todellisella opintoajalla, joka muodostui opintojen päättymisestä tai vuodesta 2013 (jos opinnot jatkuivat edelleen), josta vähennettiin opintojen aloitusaika sekä mahdolliset poissaololukukaudet. Kyseisen laskutoimituksen avulla muodostunutta muuttujaa kutsuttiin keskimääräiseksi opintojen etenemisvauhdiksi.

Kokonaisaineiston perusteella urheilijoiden keskimääräinen opintojen etenemisvauhti (myöh. opintovauhti) oli 46,7 opintopistettä lukuvuodessa. Kymmenellä opiskelijalla ei ollut yhtään opintopistettä. Heidät mukaan lukien 50 opiskelijaa oli opiskellut keskimäärin alle 10 opintopistettä lukukaudessa. Toisessa ääripäässä yhdellä opiskelijalla oli keskimäärin 162 opintopistettä lukuvuotta kohden ja yhteensä 17 urheilijaopiskelijaa oli ylittänyt sadan opintopisteen keskimääräisen etenemisvauhdin. Aiempien opintojen hyväksilukeminen saattaa vaikuttaa opintopisteisiin, mutta tämän tutkimuksen aineiston avulla tälle olelukselle ei ollut mahdollista hakea vahvistusta.

Poissaololukukausien mahdollisuutta oli käyttänyt hieman yli neljäsosa urheilijoista (28,5 %, n=309). Suurin osa ko. mahdollisuuden käyttäneistä oli ollut poissa yksi (25,9 %) tai kaksi (55 %) lukukautta. Maksimiarvo oli kymmenen lukukautta.

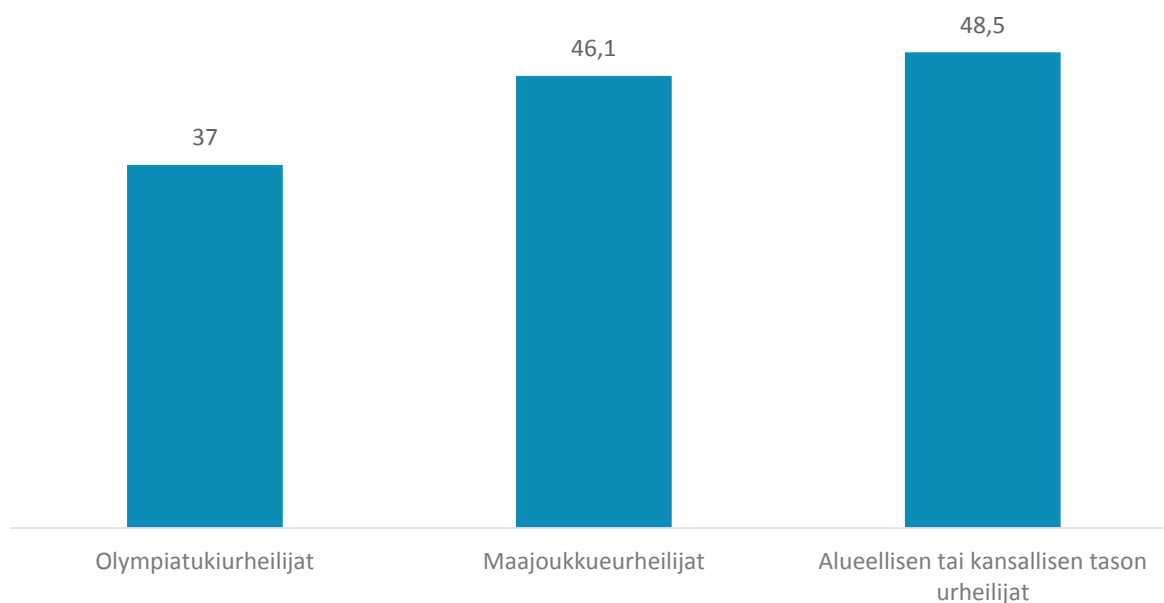
Kun opintovauhtia tarkastellaan opintojen aloittamiseen suhteen (taulukko 12), huomataan, että mitä aiemmin opinnot on aloitettu, sitä vähemmän opintopisteitä kertyy lukukaudessa. Vuonna 2004 tai aiemmin aloittaneilla keskimääräinen opintovauhti oli 36,8 opintopistettä lukukaudessa, kun vastaava vauhti vuonna 2011 tai sen jälkeen aloittaneilla oli 52,5 opintopistettä.

TAULUKKO 12. Opintojen etenemisen (opintopisteitä/lukukausi) tunnuslukuja opintojen aloitusvuoden mukaan tarkasteltuna

Aloitusvuosi	Keskiarvo	Keskihajonta	Mediaani	Minimi	Maksimi
2004 tai ennen, n=112	36,8	18,6	35,3	1,8	96,3
2005–2007, n=243	44,5	18,5	43,6	0,3	120,0
2008–2010, n=440	47,7	17,7	49,5	1,5	121,6
2011 tai myöhemmin, n=279	52,5	23,6	52,0	1,7	162,0

Kun keskimääräiset opintovauhdit jaetaan neljään luokkaan, voidaan todeta, että lähes puolet (45,2%) urheilijoista kuuluu luokkaan, jossa urheilija on suorittanut keskimäärin 40,00-59,99 opintopistettä per lukuvuosi. Erittäin vähän opintoja suorittavia (alle 20 op) on joka kymmenes (10,1 %). Vähän opintoja suorittavia (20 – 39,99 op) on puolestaan lähes neljäsosa urheilijoista. Paljon opintoja suorittavia (60 op tai enemmän) urheilijoita on yli viidesosa (21,7 %)

Kun opintovauhtia tarkastellaan urheilullisen tason näkökulmasta, voidaan todeta, että urheilijan taso vaikuttaa opintojen etenemiseen. Siinä missä olympiatukiurheilijat suorittavat keskimäärin 37 opintopistettä per lukuvuosi, alueellisen tason urheilijoiden opinnot etenevät keskimäärin 48,5 opintopisteen vuosivauhtia (kuvio 8).

KUVIO 8. keskimääräinen opintojen etenemisvauhti urheilijoiden tason mukaan (op/lv).

Eri tason urheilijoiden opintovauhtien tarkempi analyysi vahvistaa, että opintojen etenemisessä on eroja urheilijoiden tason mukaan tarkasteltuna ($\chi^2=36,569$; $df=6$; $p=0,000$). Lähes neljännes (24,2 %) olympiatukiurheilijoista on suorittanut alle 20 opintopistettä, kun vastaava osuus alueellisen tai kansallisen tason urheilijoilla on vain 8,1 %. Vastaavasti yli 60 opintopistettä suorittaneita on selvästi enemmän alempien tasojen urheilijoissa.

Toisaalta myös samantasoisten urheilijoiden välillä on eroja. Kun noin neljännes olympiatukiurheilijoista kuuluu alle 20 opintopistettä lukuvuodessa suorittaviin, reilu kymmenes (13,2 %) korkeimman tason urheilijoista suorittaa opintopisteitä 60 tai enemmän lukuvuodessa. Vastaava – joskin toisen suuntainen – vaihtelu näyttäisi luonnehtivan myös alueellisen tason urheilijoiden opintovauhtia (taulukko 13).

TAULUKKO 13. Luokiteltu opintovauhti urheilijoiden tason mukaan tarkasteltuna

	Alle 20,00	20,00 – 39,99	40,00 – 59,99	60,00 tai enemmän	Yhteensä
Olympiatukiurheilija (n=91)	24,2 %	29,7 %	33,0 %	13,2 %	100,0 %
Maajoukkueurheilija (n=308)	9,4 %	27,3 %	42,9 %	20,5 %	100,0 %
Alueellisen tai kansallisen tason urheilija (n=532)	8,1 %	19,4 %	49,4 %	23,1 %	100,0 %

Urheilullisen tason ohella myös sukupuoli vaikuttaa opintojen etenemisvauhtiin ($\chi^2=26,891$; $df=3$; $P=0,000$). Naisurheilijoita on suhteessa vähemmän hitaammin opintoja suorittaneiden luokassa ja vastaavasti enemmän yli 60 opintopistettä suorittaneiden luokassa (taulukko 14).

TAULUKKO 14. Luokiteltu opintovauhti urheilijoiden sukupuolen mukaan tarkasteltuna

	Alle 20,00	20,00 – 39,99	40,00 – 59,99	60,00 tai enemmän	Yhteensä
Nainen (n=490)	6,5 %	21,4 %	44,5 %	27,6 %	100,0 %
Mies (n=595)	13,1 %	24,4 %	45,7 %	16,8 %	100,0 %

Opintojen etenemiseen vaikuttaa myös se, onko opiskelupaikka yliopisto vai ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakouluissa opintojaan suorittavat urheilijat etenevät opinnoissaan hieman yliopistossa opiskelevia urheilijoita nopeammin (taulukko 15) ($\chi^2=19,815$; $df=3$; $p=0,000$).

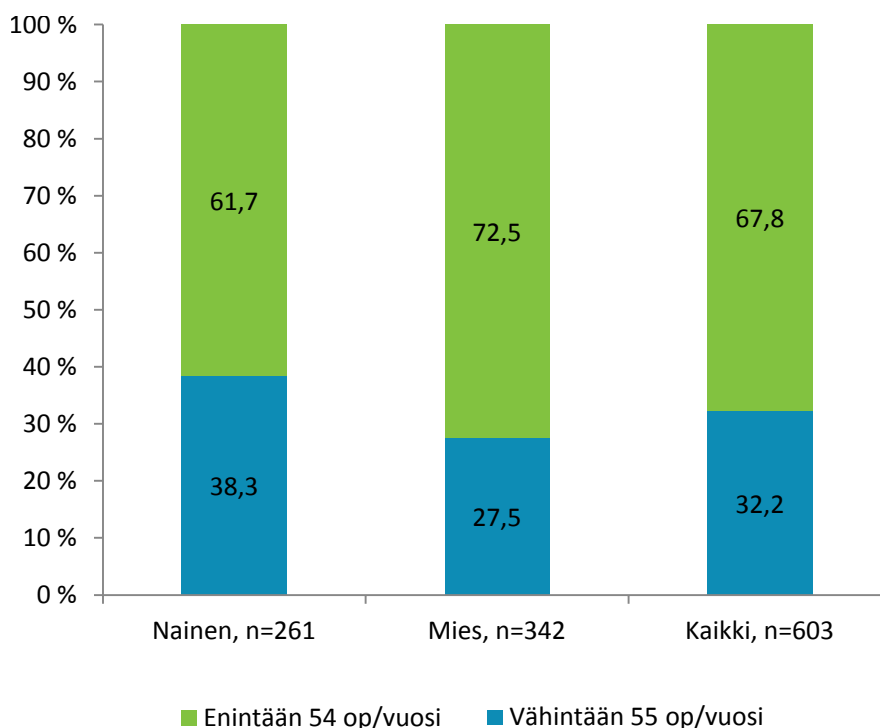
TAULUKKO 15. Luokiteltu opintovauhti urheilijoiden opiskelupaikan mukaan tarkasteltuna

	Alle 20,00	20,00 – 39,99	40,00 – 59,99	60,00 tai enemmän	Yhteensä
Ammattikorkeakoulu (n=390)	6,2 %	19,0 %	50,5 %	24,4 %	100,0 %
Yliopisto (n=695)	12,4 %	25,3 %	42,2 %	20,1 %	100,0 %

Korkea-asteen opiskelijoiden tulee suorittaa 60 opintopistettä vuodessa, jotta he saisivat täysimääräisen opintuen. Tällöin oletetaan, että opiskelevat urheilijat suorittavat opintojaan myös kesäisin. Moni opiskelija opiskelee ja siis nostaa opintotukea yhdeksän kuukauden ajalta. Keskimäärin alle 60 opintopistettä lukuvuodessa opiskelijoista on suorittanut noin 79 % ja yli 60 opintopistettä noin 21 %.

Tilanne muuttuu hieman, kun otetaan rajaksi Opetus- ja kulttuuriministeriön tuloksellisuusarvioinnissa käyttämä 55 opintopistettä/lukuvuosi. Hieman alle kolmannes 32 % on saanut läsnäololukuvuosiensa aikana suoritettua keskimäärin vähintään 55 opintopistettä. Viidellä opintopisteellä on merkityksensä, sillä tällöin normirajan saavuttavien osuus lisääntyy 10 prosenttiyksiköllä 60 opintopisteen rajaan verrattuna.

Opintorekistereistä saadun tiedon perusteella on mahdollista selvittää, miten paljon opiskelevat urheilijat suorittavat opintopisteitä lukuvuoden aikana. Kyseisessä tarkastelussa on otettu huomioon poisololukukaudet, jolloin käsitellään läsnäololukukausien aikana suoritettuja opintopistemääriä. Kuten kuviosta 9. nähdään, miesten ja naisten välillä on suuri ero. Naiset ovat edistyneet selvästi opinnoissaan miehiä paremmin, sillä ero on vähintään 55 opintopistettä suorittaneissa naisten eduksi noin 10 prosenttiyksikköä.

KUVIO 9. Vähintään 55 opintopistettä lukuvuodessa suorittaneet sukupuolittain, syksy 2012.

Ammattikorkeakoulussa opiskelevista urheilijoista 44 % ja yliopistossa opiskelevista 26 % on kyennyt keskimääräisesti ottaen saavuttamaan 55 opintopisteen rajan. Tällainen tulos vaikuttaa antavan ensin hieman huolestuttavan kuvan etenkin yliopisto-opiskelijoista. Toisaalta yliopistossa opiskelevat urheilijat näyttävät suorittavan opintojaan vähintäänkin samassa tahdissa kuin muut opiskelijat suomalaisissa yliopistoissa. Vuosien 2009 ja 2012 välisenä aikana vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuus on vaihdellut 25–27 % kaikki Suomen yliopistot huomioon ottaen. Myös ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien osalta tilanne näyttää samankaltaiselta, joskin Opetushallinnon tilastopalvelusta ei suoraan pystytä laskemaan näitä suhteellisia osuuksia (Opetushallinto 2014).

Urheilijan tasolla on selvä yhteys myös keskimääräisesti suoritettujen opintopisteiden määriin. Olympiatukiurheilijoista urheilijoista 37 %, maajoukkue-tason urheilijoista 29 % ja joka kuudes (19 %) kansallisen tai alueellisen tason urheilija on opintojensa aikana saanut keskimääräisesti suoritettua vähintään 55 opintopistettä lukuvuoden aikana.

Joukkue-urheilijoista selvästi suurempi osa kuin yksilöurheilijoista saavuttaa keskimäärin 55 opintopistettä vuodessa. Joukkue-urheilijoista 43 % ja yksilöurheilijoista 28 % on suorittanut keskimäärin opintovuosinaan 55 opintopistettä. Etenkin ammattikorkeakouluissa opiskelevat joukkuelajien urheilijat erottuvat muista, sillä heistä hieman yli puolet (52 %) saavuttaa 55 opintopisteen rajan. Tässä tarkastelussa heikoiten olivat menestyneet yliopistossa opiskelevat yksilölajien urheilijat, joista vain neljännes (25 %) on saavuttanut 55 opintopistettä. Ammattikorkeakouluissa opiskelevista yksilöurheilijoistakin suurempi osa (35 %) saavuttaa 55 opintopistettä vuodessa kuin yliopistossa opiskelevista joukkue-urheilijoista (33 %). Urheilijan lajilla ei ollut merkitystä keskimääräisen 55 opintopisteen saavuttamiseen.

5.2.3 Poissaolot opinnoista

Kun tarkastellaan syksyllä 2012 oppilaitosten kirjoilla olleiden poissaolotietoja, voidaan todeta, että valtaosa (71 %) urheilivista opiskelijoista on ollut läsnä olevana koko opintojensa ajan. Yhden lukukauden on opintojensa aikana ollut poissa 7 % opiskelijoista. Kaksi lukukautta poissaolleita on joka kuudes (17 %). Yli kaksi lukuvuotta poissaolleita on vain 1 %. Miesten ja naisten välillä on kuitenkin havaittavissa selvä ero. Naisista 86 % ei ole ollut ollenkaan poissa opinnoistaan miehistä puolestaan 60 %. Joka neljäs mies (26 %) on ollut poissa kahden lukukauden ajan. Miesten varusmiespalveluksen suorittaminen selittää ainakin osan miesten poissaoloajasta.

Urheilijan tason mukaan tarkasteltuna ei eroja ollut havaittavissa poissaolojen suhteen. Tämän aineiston perusteella ylimmän tason urheilijat eivät näin ollen ole poissa oppilaitoksistaan muita akatemiaurheilijoita enempää. Poissaololukukausissa ei ole eroja myöskään opiskelupaikkatyypin, urheilulajityypin tai urheilulajin mukaan. Oppilaitoksista Aalto-yliopisto poikkeaa selvästi muista siten, että sen opiskelijat ovat muissa oppilaitoksissa opiskelevia useammin olleet poissa opinnoistaan. Keskimääräisesti tarkasteltuna Aalto yliopiston opiskelijat ovat olleet poissa 1,4 lukukautta, kun kaikkien opiskelevien urheilijoiden poissaoloja on keskimäärin 0,6 lukukautta.

Opiskelevat urheilijat eivät opintojensa aikana juurikaan ole opiskeluvaihdossa, sillä vain joka kahdeskymmenesviides (4 %) oli ollut vaihdossa.

YHTEENVETO JA

KEHITTÄMISEHDOTUKSET

6 YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Urheilijoiden kaksoisuraan, urheilun ja opiskelun yhteensovittamiseen, on 2000-luvulla panostettu monissa länsimaissa Suomi mukaan lukien. Kaksoisuran mahdollistaminen vaatii suomalaisessa mallissa monien eri tahojen aktiivisuutta sekä vuorovaikutusta. Tätä tarkoitusta varten maahamme on perustettu urheiluakatemiaita, joiden tehtävänä on verkottaa sekä urheilutoimijoita että eri koulutustasojen oppilaitoksia työskentelemään yhdessä urheilijoiden arjen helpottamiseksi. Viime vuosina urheiluakatemioiden merkitystä on korostettu osana tulevaisuuden suomalaista huippu-urheilumallia.

Tässä selvityksessä tarkasteltiin seitsemän urheiluakatemian korkea-asteen urheilijaopiskelijoiden opiskelua, etenkin heidän sijoittumistaan koulutuskentälle sekä opintojen etenemistä. Kyseessä on ensimmäinen urheilijoiden opintojen etenemistä määrällisesti tarkasteleva selvitys Suomessa. Otsikon mukaisesti tavoitteena oli analysoida, kuinka hitaita opiskelijoita urheilijat oikein ovat.

Selvityksessä mukana olleissa seitsemässä urheiluakatemiassa vuonna 2008 urheili ja korkea-asteella opiskeli yhteensä 271 ja vuonna 2012 yhteensä 671 urheilijaa. Korkea-asteen urheilijoiden lukumäärä urheiluakatemioiden osalta on siis neljässä vuodessa yli kaksinkertaistunut. Päätuloksena voidaan pitää sitä, että urheilijat näyttävät suorittavan korkea-asteen opintoja muiden opiskelijoiden tahdissa, jopa hieman keskiarvoa nopeammin. Urheilevat naiset suorittivat opintopisteitä selvästi miehiä enemmän. Ammattikorkeakouluissa opiskelevat suorittavat opintoja nopeammin kuin yliopistoissa opiskelevat. Lisäksi kansainvälisen huipputaso (Olympiakomitean ja paralympiakomitean tukiurheilijat) suorittivat selvästi vähemmän opintopisteitä kuin alempien tasojen urheilijat. Myös ääripäitä – liikaa tai liian vähän opiskelleita urheilijat löytyy, mutta heidän osuus ei ole kovin suuri. Tulosten perusteella voidaan esittää myös varovaisia arvioita siitä, että urheilijoiden opintojen etenemisen tahti näyttäisi olevan kiristymässä.

Siihen, mistä urheilijoiden nopea – ja kenties yhä nopeampi – eteneminen johtuu, ei tämän selvityksen aineistoilla saada vastauksia. Todennäköisinä syinä voitaneen kuitenkin pitää ainakin opintotuen velvoittamaa opintojen etenemistä ja opintoaikojen rajoittamista. Merkitystä voi olla myös sillä, että urheilevat opiskelijat joutuvat tasapainottelemaan kahden uran välillä, mikä kehittää heidän ajankäytön tehokkuutta sekä määrätietoisuutta myös opiskelua kohtaan. Joissakin tapauksissa syitä voitaneen hakea myös selkiintymättömyydestä opintojen etenemistä koskevista tavoitteista tai siitä, ettei urheilijan opintojen ohjaus ole onnistunut toivotulla tavalla. Yhtä kaikki selvää on, että ilman huolellista, sekä urheilun että opiskelun tavoitteet huomioivaa opintojen suunnittelua joko urheilijan kokonaiskuorma kasvaa kohtuuttomaksi tai jompikumpi urista kärsii. Kohtuullisena pysyvä opintojen etenemisen tahti on viesti tarkoituksenmukaisesta urheilun ja opintojen yhdistämisen suunnittelusta, jota halutaan vaalia suomalaisessa urheiluakatemijärjestelmässä.

Yhtä kaikki kokonaisuudessaan selvitys osoitti, että nykyisillä opiskelijavolyymeilla ja opintotahdilla, akatemiaurheilijat eivät vaikuta – ainakaan heikentävästi – korkea-asteen oppilaitosten rahoitukseen.

Kaiken kaikkiaan urheilijoiden menestyksekkään kaksoisuran edistämiseksi oleellista olisi, että

1. huipulle pyrkiviä urheilijoita ohjattaisiin tekemään urheilun ehdoilla tapahtuvaa opintojen suunnittelua, joka on
2. oppilaitosten joustojen rajoissa ja minkä
3. toteutumista akatemioiden ja oppilaitoksissa myös tuetaan ja seurataan

Selvityksessä nousi esille, että urheiluakatemioiden rekistereissä ja seurantajärjestelmissä oli merkittäviä puutteita tämän kaltaisten selvitysten suorittamiseksi. Ensinnäkin akatemioiden urheilijarekisterit eivät olleet ajan tasalla ja useita olennaisia tietoja, kuten urheilutaso tai syntymäaika, puuttui kokonaan. Akatemiaurheilijoiden tilastointia tulisikin kehittää ja yhdenmukaistaa siten, että toimintaa pystyttäisiin vertailemaan valtakunnallisesti eri akatemioiden välillä. Erityisen tärkeää olisi, että urheiluakatemioiden rekistereistä löytyisivät tiedot urheilijoiden syntymäajasta, urheilutasosta, oppilaitoksista ja koulutusohjelmista tai tutkinnoista sekä siitä, milloin urheilijat valmistuvat tai poistuvat oppilaitoksista. Osana seurantajärjestelmien kehittämistä tulisi Suomen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön johdolla selkeyttää urheilijaluokittelua. Nykyinen tässä tutkimuksessa urheilutaso – nimellä kulkenut luokittelu on varsin ylimalkainen ja esimerkiksi joukkuelajien osalta epäselvä.

Toiseksi akatemioiden ja korkea-asteen oppilaitosten välille tulisi luoda yhteys, joka mahdollistaa paitsi urheilijoiden opiskelujen etenemisen myös mahdollisimman ajantasaisen tietojen seurannan. Tämä selvitys osoitti, että nykyinen järjestelmä ei käytännössä mahdollista toistettavaa, kohtuullisilla resursseilla toteuttavissa olevaa systemaattista urheilijoiden opintojen etenemisen seurantaa. Toki yksittäinen urheiluakatemia voi tahollaan opintojen etenemistä seurata – ja todennäköisesti näin tekeekin – mutta kansallista seurantaa nykyisten sirpaleisten tietojen avulla ei voi tehdä. Tämä edellyttäisi, että urheilijoiden opintosuoritukset tulisi koota vähintään vuosittain yhteen paikkaan – ja mieluiten sähköisessä muodossa. Myös edellä viitattu, oppilaitoksista valmistuneita urheilijoita koskeva tiedon keruu edellyttää nykyistä tiiviimpää vuorovaikutusta yhteistyöoppilaitosten kanssa. Tämän selvityksen mukaan kyseistä tietoa ei tällä hetkellä löydy yhdestäkään akatemiasta.

Tiivistetysti urheiluakatemiaan ja siihen kuuluvien korkea-asteen oppilaitosten tulisi sopia työnjaosta urheilevien korkea-asteen opiskelijoiden opintovauhdin ja valmistumisen systemaattiseksi seuraamiseksi. Valtakunnallisesti tulisi selvittää henkilötietolain asettamat rajoitukset ja mahdollisuudet urheilijaopiskelijoiden opintojen etenemisen seurannassa. Tämän jälkeen akatemioiden ja oppilaitosten välinen työnjaoko voisi olla alla esitetyn kaltainen:

URHEILUAKATEMIA	KORKEA-ASTEEN OPPILAITOS
1. Ylläpitää urheilijarekisteriä, joka sisältää: • urheilijoiden nimi • syntymäaika • urheilutaso • oppilaitos • koulutusohjelma / tutkinto • urheilijan opintovauhti 2. Päivittää oppilaitoksille lukuvuosittain kyseisessä oppilaitoksessa opiskelevat urheilijat 3. Vastanottaa eri korkea-asteen oppilaitosten raportit urheilijoiden opintopistekertymistä 4. Hyödyntää kyseistä tietoa oman toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. 5. Raportoi em. kertymät OK:n osaamisohjelmalle sovitun käytännön mukaisesti.	1. Erottaa/tunnistaa urheilijaopiskelijat omassa rekisterissään. 2. Päivittää urheiluakatemiaalta lukuvuosittain (syksy) saamat tiedot oppilaitoksessa kirjoilla olevista urheilijaopiskelijoista omaan opiskelijarekisteriin. 3. Ilmoittaa urheiluakatemialle lukuvuosittain oppilaitoksesta valmistuneiden urheilijoiden nimet sekä koulutusohjelman / tutkinnon 4. Raportoi urheiluakatemialle lukuvuoden alussa edellisellä lukuvuodella oppilaitoksessa opiskelleiden urheilijoiden opintovauhdin koulutusohjelmittain

Yhteistyön tiivistymisen myötä samaan seurantaan olisi mahdollista liittää myös mahdollisiin etenemisen haasteisiin liittyvää seurantaa. Näin voitaisiin tunnistaa esimerkiksi suunnittelemattomat opintojen etenemisen hidastumiset tai jopa pysähtymiset ja tarvittaessa kohdentaa urheilijoiden tarpeiden mukaista ohjausta tilanteen korjaamiseksi.

Akatemioiden ja oppilaitosten välinen tiivis vuorovaikutus auttaisi paitsi opintojen etenemisen seurannassa myös niiden konkreettisessa suorittamisessa. Tänä päivänä oppilaitoksissa on hyvin paljon erilaisia vaihtoehtoisia väyliä ja suoritustapoja, mutta sitä, kuinka hyvin ne ovat urheilijoiden tiedossa ja käytössä, ei pystytä tämän tutkimuksen perusteella sanomaan. Esimerkiksi hyvin vähäinen poissaololukukausien käyttäminen voi viitata siihen, että urheilijat – tai urheiluakatemit – eivät joko tiedä ko. vaihtoehdon olemassa oloa tai eivät syystä tai toisesta pysty sitä hyödyntämään. Luonnollisesti tiedon lisäämisen tarve voi olla molemminpuolinen; myös oppilaitoksissa voisi olla tilaa urheilijan arkeen ja urheiluakatemiayhteistyön mahdollisuuksiin liittyvälle lisätiedolle.

LÄHTEET

Amara, M., Aquilina, D., Henry, I., & PMP Consultants. (2004). Education of Elite Young Sportspersons in Europe. Brussels: European Commission: DG Education and Culture.

Aquilina, D. (2013) A Study of the Relationship Between Elite Athletes' Educational Development and Sporting Performance. *The International Journal of the History of Sport* 30(4), 374–392.

Aquilina, D. & Henry, I. (2010) Elite athletes and university education in Europe: a review of policy and practice in higher education in the European Union Member States. *International Journal of Sport Policy* 2(1), 25–47.

Borggreffe, C. & Cachay, K. (2012) "Dual Careers": The Structural Coupling of Elite Sport and School. Exemplified by the German Verbundsysteme. *European Journal of Sport and Society*, 9(1+2), 57–80.

Capranica, I. & Millard-Stafford, M. L. (2011) Youth sport specialization: How to manage competition and training? *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 6(4), 572–579.

Conzelmann, A. & Nagel, S. (2003) Professional careers of German Olympic athletes. *International Review for the Sociology of Sport* 38(3), 259–280.

European Commission. (2004) Education of young sportspersons (lot 1). Final report. Loughborough University.

EU Expert Group. (2012) EU Guidelines on Dual Careers of Athletes. Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport. Brussels.

Euroopan komissio. (2007) Urheilun valkoinen kirja. Koulutuksen ja kulttuurin pääosasto. Bryssel: Euroopan Unioni.

Gröhn, T. & Riihivuori, T-P. (2008) Urheiluakatemit osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää – urheilun ja opiskelun yhdistäminen korkea-asteella. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu-tutkielma.

Guidotti, F., Minganti, C., Cortis, C., Piacentini, M. F., Tessitore, A. & Capranica, L. (2013) Validation of the Italian version of the Student Athletes' Motivation toward Sport and Academics Questionnaire. *Sport Sciences for Health* 9(2), 51–59.

Henkilötietolaki. (1999) Henkilötietolaki 1999/523. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>. (Viitattu 22.4.2014.)

Henry, I. (2010) Elite Athletes and Higher Education: Lifestyle, 'Balance' and the Management of Sporting and Educational Performance. Centre of Olympic Studies and Research. Loughborough University.

Huippu-urheilijana korkeakoulussa (2013). Suomen Olympiakomitea. <http://www.oll.fi/wp-content/uploads/2012/11/Huippu-urheilijana-korkeakoulussa-2013-opas.pdf> (Viitattu 10.4.2014)

Huippu-urheilun muutosryhmä. (2012) Suomalaisen huippu-urheilun muutos. Urheilijan polun osaami-

sella, yhteistyöllä ja intohimolla parhaaksi Pohjoismaaksi 2020. Loppuraportti. Huippu-urheilun muutosryhmä. Helsinki: Suomen Olympiakomitea.

Jokinen, A. (2008) Urheilijoiden kokemuksia yliopisto-opiskelun ja huippu-urheilun yhdistämisestä. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

Järvinen, H. (2009) Liikuntapainotteiset yläkoulut ovat vailla yhteisiä sääntöjä. Nuori Suomi. Helsinki. <http://www.nuorisuomi.fi/artikkeli-urheilu?id=27762003-liikuntapainotteiset-ylkoulut>. (Viitattu 1.10.2013.)

Kangaspunta, M. (2009) Liikuntapainotteiset yläkoulut Suomessa. Helsinki: Nuori Suomi.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. (2013a) Huippu-urheilu ja opiskelu – mahdollinen yhtälö. Huippu-urheilun faktapankki. Jyväskylä. http://www.kihu.fi/faktapankki/nakokulma/07_huippu_urheilu_%20ja_opiskelu/. (Viitattu 27.10.2013.)

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. (2013b) Erityisen tehtävän saaneet koulutuksen järjestäjät. Huippu-urheilun faktapankki. Jyväskylä. http://www.kihu.fi/faktapankki/nakokulma/07_huippu_urheilu_%20ja_opiskelu/index.php?osa1. (Viitattu 27.10.2013.)

Kivinen, O. (2006). Koulutuspolitiikka. Teoksessa J. Saari (toim.). Suomen malli – Murroksesta menestykseen. Yliopistopaino; Helsinki. S. 205-226.

Kivinen, O. & Nurmi, J. (2011) Opiskelun nopeus ja työmarkkinarelevanssi – korkeakoulupolitiikan dilemma? Yhteiskuntapolitiikka 76(5), 687–691.

Korhonen, A., Metsälä, J., Tikkanen, J., Hurri, R. & Tirri, J. (2013) Huippu-urheilijana korkeakoulussa. Itäsuomalaista osaamista urheilijan polulle -hanke. Helsinki: Suomen Olympiakomitea. Edita Prima Oy.

Kärmeniemi, M., Lämsä, J. & Savolainen, J. (2013) Aikuisurheilijoiden sosioekonominen asema ja taloudelliset tukijärjestelmät. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. KIHUn julkaisusarja, 44. Jyväskylä.

Laki yliopistolain muuttamisesta. (2005) Laki yliopistolain muuttamisesta 556/2005. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050556>. (Viitattu 22.4.2014.)

Lindberg, Matti (2008) Diverse Routes from School, via Higher Education, to Employment. A Comparison of Nine European Countries. Turun Yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen (RUSE) raportti 70.

Merenluoto K., (2003) Asiantuntijaksi yritykseen, tutkijaksi vai sittenkin opettajaksi? Raportti Turun yliopiston matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden vastauksista opettajankoulutusta ja siihen asennoitumista koskevaan kyselyyn. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisu- ja A:199, Turku 2003, ISBN 951-29-ISSN:0781-9587.

Metsä-Tokila, T. (2001a) Koulussa ja kentällä – vertaileva tutkimus huipulle tähtäävän urheilun ja koulutuksen yhdistämisestä. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 55. Turku: PAINOSALAMA Oy.

Metsä-Tokila, T. (2001b) Urheilija ja opiskelija: Kiireinen tie kahdessa maailmassa. Liikunta ja tiede 38(3-4), 53-57.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012). Yliopistojen rahoitusmalli vuodesta 2013 lähtien. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoitus/liitteet/OKM_rahoytismalli-muistio.pdf (Viitattu 16.10.2013)

RiksidrottsFörbundet. (2006) Nya perspektiv på riksidrotts-gymnasierna – Vad flickor och pojkar värdesätter i RIG-verksamheten. FoU-rapport 2006:4.

Stambulova, N., Engström, C., Franck, A. & Linnér, L. (2013) På väg mot att bli "vinnare i långä loppet". Riksidrotts-gymnasieelevers upplevelser av dubbla karriärer under sit första läsår. FoU-rapport 2013:3. Riksidrotts Förbundet.

Suomen Olympiakomitea. (2013a) Nuoren Urheilijan ura. Helsinki: Esa Print Oy.

Suomen Olympiakomitea (2013b) Urheiluakatemiatoiminnan ohjeisto. Helsinki: Planeetta 10 Oy.

Suomen Olympiakomitean työryhmä. (2007) Urheiluakatemit osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää. Suomen Olympiakomitean nimeämän työryhmän esitys urheiluakatemioista osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää. Esitetty 19.4.2007 kansallisilla urheiluakatemiapäivillä Lapin urheiluopistolla. Helsinki : Suomen Olympiakomitea.

Suomen virallinen tilasto. (2011a) Koulutuksen keskeyttäminen. http://www.stat.fi/til/kkesk/2011/kkesk_2011_2013-03-20_tie_001_fi.html. (Viitattu 16.10.2013.)

Suomen virallinen tilasto. (2011b) Opintojen kulku. http://www.stat.fi/til/opku/2011/opku_2011_2013-03-20_tie_001_fi.html. (Viitattu 16.10.2013.)

Talusanomat (2013) Puolet kansasta nostaisi eläkeikää ja lyhentäisi opiskeluaikaa. http://www.stat.fi/til/opku/2011/opku_2011_2013-03-20_tie_001_fi.html. (Viitattu 16.10.2013.)

Tuominen, V., Rautopuro, J. & Puhakka, A. (2013). Jossain määrin samaa tai eri mieltä – opiskelijapalautteella rahaa yliopistoille. Tieteessä Tapahtuu, Vol 31, nro 3, s. 15-23.

Turpeinen, K. (2012) Aamuvalmennuksesta oppitunneille. Joensuun Yhteiskoulun lukio ja Joensuun Urheiluakatemia opiskelun ja urheilun yhdistäjänä. Itä-Suomen yliopisto. Historia- ja maantieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2012). Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 26/2012. http://www.tem.fi/files/33421/TEMjul_26_2012_web.pdf (Viitattu 4.9.2013)

Työllisyystyöryhmän loppuraportti 2003. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2003. <http://vnk.fi/julkaisukansio/2003/j05-tyollisyystyoryhma-loppuraportti/pdf/fi.pdf> (Viitattu 10.10.2013)

URA-töryhmä. (1999) Urheilijoiden urheilu- ja koulutusuran yhdistäminen. Helsinki: Opetusministeriö.

Yrjölä, K. (2011) Dual Career - Huippu-urheilun ja koulutuksen yhdistämisen vaikeudet sekä hyvät käytännöt talviurheilussa. Rovaniemi: Rovaniemen ammattikorkeakoulu.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupahakemus urheiluakatemioidelle

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS 31.3.2013

Tämä tutkimuslupahakemus liittyy urheilijoiden opintojen etenemistä koskevaan selvitykseen. Selvityksen rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö liikunta-alan päätöksentekoa tukevista valtionavustusmäärärahoistaan. Tutkimuksen toteuttaa Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU), Itä-Suomen yliopiston sekä Joensuun Urheiluakatemian asiantuntijoista ja tutkijoista koostuva tutkimustiimi (ks. tutkimussuunnitelma).

Liikuntapolitiikan yksi tavoite on edistää urheilijoiden kaksoisurajärjestelmää. Urheilijoille halutaan taata täysipainoiset opintojen ja urheilun yhdistämisen mahdollisuudet. Yliopistojen rahoitusmalli on uudistumassa vuoden 2013 alusta alkaen ja ammattikorkeakoulujen vuotta myöhemmin. Uusi rahoitusmalli perustuu entistä enemmän tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen. Yliopistojen tuloksellisuutta mitataan mm. suoritettujen tutkintojen sekä väh. 55 op/lukuvuosi suorittaneiden opiskelijoiden määrällä. Uudistuksen myötä tuleekin ajankohtaiseksi myös kysymys siitä, kuinka nopeasti urheilijat opintojaan suorittavat ja onko urheilijoiden määrällä vaikutusta oppilaitosten tuloksellisuusrahoitukseen.

Tämän sektoritutkimuksen tavoitteena on

- luoda kuva akatemiaurheilijoiden opintojen seurannan nykytilasta
- selvittää urheilijoiden valmistumis- ja opinnoissa etenemisen nopeutta sekä oppilaitoksiin sijoittumista
- mahdollisuuksien mukaan selvittää myös urheilijoiden opintojen etenemiseen liittyen mm. esteitä, uraohjaustarpeita sekä mielikuvia urheilun merkityksestä työllistymiseen.

Tutkimuksen avulla laaditaan mm. ehdotus/suositus urheilijoiden opintojen seurantajärjestelmän kehittämiseksi.

Tutkimuksen onnistumiseksi tarvitaan tietoa sekä urheiluakatemioiden että oppilaitoksista. Kaikista niistä urheiluakatemioiden, joilla on yhteistyötä korkea-asteen oppilaitosten kanssa, pyydetään seuraavia tietoja:

- urheilijan nimi
- syntymäaika
- laji
- akatemiastatuksen taso
- korkea-asteen oppilaitos
- opiskelujen aloitusvuosi

Tietoja tarvitaan sekä lukuvuonna 2012-2013 oppilaitosten kirjoilla olevista että viiden viime vuoden (2008-12) aikana valmistuneista urheilijoista. Tiedot kootaan kahdelle eri listalle: opiskelevat ja valmistuneet. Vaikka urheiluakatemiassa ei olisi kaikkia tarvittavia tietoja, ne voi toimittaa myös puutteellisina eli

niin kattavina kuin urheiluakatemia on ne dokumentoinut. Tietojen toimittaminen on tutkimuksen kannalta olennaista, sillä ilman niitä se ei onnistu. Tiedot voi toimittaa joko liitteenä olevan excel-tilin avulla tai kunkin urheiluakatemian parhaaksi katsomalla tavalla.

Henkilötietoja ei tulla käyttämään tutkimuksen tuloksia raportoitaessa, vaan ne ovat ainoastaan apuna aineiston keruussa. Henkilötietoja apuna käyttäen pyydetään korkeakouluista tietoa opiskelijoiden etenemisestä.

Aineisto kerätään kevään ja syksyn 2013 aikana. Tutkimusraportin on määrä valmistua vuoden 2013 loppuun mennessä ja se julkaistaan KIHU:n julkaisusarjassa.

Tutkimustiimi sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Tietoja tullaan käyttämään luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen tekemiseksi. Tutkimustoiminnassa sitoudutaan toimimaan tutkimuseettisesti oikein. Tutkimuksen valmistuttua henkilötiedot tullaan hävittämään asianmukaisella tavalla.

Mahdollisiin ongelmiin tai muihin tutkimukseen liittyviin kysymyksiin vastaavat Jari Lämsä (jari.lamsa@kihu.fi), Anu Korhonen (anu.korhonen@jns.fi) ja Timo Manninen (timo.manninen@kihu.fi).

Liitteet

- Tutkimussuunnitelma
- Urheilijatietojen koontilomake ja täyttöohje

Jari Lämsä	Markus Kalmari
0400 992908	0400 334 453
jari.lamsa@kihu.fi	markus.kalmari@noc.fi
Tieteenalatutkija	Urheiluakatemiaohjelman johtaja
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus	Suomen Olympiakomitea

Urheiluakatemian hyväksyntä

Edustamani urheiluakatemia voi luovuttaa tässä tutkimuslupahakemuksessa mainittuja tietoja urheilijoiden opintojen etenemistä selvittävän sektoritutkimuksen käyttöön.

Urheiluakatemian nimi	
Yhteyshenkilö (tietojen luovuttamisen osalta)	
Päiväys	
Allekirjoitus	
Nimike ja nimen selvennys	

Allekirjoitetun tutkimusluvan sekä urheilijatietojen palautus:

Timo Manninen (timo.manninen@kihu.fi)
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus
Rautpohjankatu 6
40700 Jyväskylä

Liite 2. Urheiluakatemioiden korkea-asteen yhteistyöoppilaitokset

Urheiluakatemia	Oppilaitokset
Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia	Aalto yliopisto
	Arkada
	Haaga-Helia
	Helsingin yliopisto
	Metropolia
	Laurea
Tampereen urheiluakatemia	Tampereen ammattikorkeakoulu,
	Tampereen yliopisto
	Tampereen teknillinen korkeakoulu
Turun seudun urheiluakatemia	Åbo Akademi,
	Turun ammattikorkeakoulu,
	Turun yliopisto
Joensuun urheiluakatemia	Itä-Suomen yliopisto,
	Karelia ammattikorkeakoulu
Pohjois-Savon urheiluakatemia	Itä-Suomen yliopisto,
	Savonia ammattikorkeakoulu
Lapin urheiluakatemia	Rovaniemen ammattikorkeakoulu,
	Lapin yliopisto
Keski-Suomen urheiluakatemia	Jyväskylän yliopisto
	Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Liite 3. Tilastokeskuksen koulutusaloihin kuuluvat tutkintonimikkeet

AMK Luonnonvara- ja ympäristöala

- Maa- ja metsätalouden ammattikorkeakoulututkinto
- Maa- ja metsätalouden ammattikorkeakoulututkinto, Agrologi (AMK)
- Maa- ja metsätalouden ammattikorkeakoulututkinto, Hortonomi (AMK)
- Maa- ja metsätalouden ammattikorkeakoulututkinto, Metsätalousinsinööri (AMK)
- Maa- ja metsätalouden ammattikorkeakoulututkinto, Iktyonomi (AMK)
- Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto, Metsätalousinsinööri (AMK)
- Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto, Ympäristösuunnittelija (AMK)

AMK Tekniikan ja liikenteen ala

- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto
- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Insinööri (AMK)
- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Rakennusmestari (AMK)
- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Miljösuunnittelija (AMK)

- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Rakennusarkkitehti (AMK)
- Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Laboratorioanalyttikko (AMK)
- Merenkulun ammattikorkeakoulututkinto, Merikapteeni (AMK)
- Tekstiili- ja vaatetusalan ammattikorkeakoulututkinto
- Laboratorioalan ammattikorkeakoulututkinto, Laboratorioanalyttikko (AMK)

AMK Yhteiskuntatieteiden, liiketaloustieteiden ja hallinnon ala

- Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
- Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, Tradenomi

AMK Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

- Matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto
- Matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto, Restonomi (AMK)

AMK Sosiaali- ja terveysala

- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Sairaanhoidaja (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Terveystenhoitaja (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Osteopaatti (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Suuhygienisti (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Jalkaterapeutti (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Toimintaterapeutti (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Jalkaterapeutti (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Bioanalyttikko (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Röntgenhoitaja (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Kätilö (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Hammasteknikko (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Optometristi (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Ensihoitaja (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Sosionomi (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Geronomi (AMK)
- Sosiaali- ja terveysalan/terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, Naprapaatti (AMK)
- Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ammattikorkeakoulututkinto
- Diakonian ja kasvatustieteiden ammattikorkeakoulututkinto
- Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto
- Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto, Estenomi (AMK)

AMK Kulttuuriala

- Käsi- ja taideteollisuuden ammattikorkeakoulututkinto, Artenomi (AMK)
- Käsi- ja taideteollisuuden ammattikorkeakoulututkinto, Muotoilija (AMK)

- Konservoinnin ammattikorkeakoulututkinto, Konservattori (AMK)
- Kuvataiteen ammattikorkeakoulututkinto, Kuvataiteilija (AMK)
- Viestintä- ja kuvataidealan ammattikorkeakoulututkinto, Kuvataiteilija (AMK)
- Viestintä- ja kuvataidealan ammattikorkeakoulututkinto, Medianomi (AMK)
- Musiikin ammattikorkeakoulututkinto, Musiikkipedagogi (AMK)
- Musiikin ammattikorkeakoulututkinto, Muusikko (AMK)
- Teatteri- ja tanssialan ammattikorkeakoulututkinto, Tanssinopettaja (AMK)
- Teatteri- ja tanssialan ammattikorkeakoulututkinto, Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Artenomi (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Muotoilija (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Kuvataiteilija (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Medianomi (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Tanssinopettaja (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Muusikko (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Musiikkipedagogi (AMK)
- Vaatetusalan ammattikorkeakoulututkinto, Vestonimi (AMK)
- Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Kulttuurituottaja (AMK)

AMK Humanistinen ja opetusala

- Nuorisotyön ja vapaa-aikatoiminnan ammattikorkeakoulututkinto
- Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
- Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto, Yhteisöpedagogi (AMK)

AMK Muu ammattikorkeakoulututkinto

- Tutkinto tuntematon

Yliopisto Humanistinen ja opetusala

- Teologian maisteri
- Filosofian maisteri
- Kasvatustieteiden maisteri
- Lastentarhanopettaja
- Psykologian maisteri

Yliopisto Kaupan ja hallinnon ala

- Oikeustieteiden maisteri
- Valtiotiet. maisteri
- Kauppatieteiden maisteri
- Hallintotieteiden maisteri
- Yhteiskuntatieteiden maisteri

Yliopisto Kulttuuriala

- Teatteritaiteen maisteri
- Musiikin maisteri
- Taiteen maisteri
- Tanssitaiteen maisteri
- Kuvataiteen maisteri

Yliopisto Luonnonvara-ala

- Maatalous- ja metsätieteiden maisteri
- Elintarviketieteiden maisteri

Yliopisto Sosiaali- ja terveysala

- Lääketieteiden lisensiaatti
- Hammaslääketieteiden lisensiaatti
- Eläinlääketieteen lisensiaatti
- Farmasian lisensiaatti
- Proviisori
- Terveystieteiden maisteri
- Liikuntatieteiden maisteri

Yliopisto Tekniikan ja liikenteen ala

- Diplomi-insinööri
- Arkkitehti
- Tekniikan lisensiaatti
- Maisema-arkkitehti

Muu yliopistokoulutus

- Tutkinto tuntematon